AZTAG
JOURNAL QUOTIDIEN ARMÉN.
B. P. 587
BEYROUTH, Liban

Directeur - Propriétaire
HAIG BALIAN

ԳԻՆԸ

ՍԻՐԻՈՅ համ. 550, ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ 300 Ս. Դ.
ՈՐՍՏԱՀՄՆ. տարի. 7, ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ 4 տոլար

ԱԶԳԱԿ

ՕՐԱԹԵՐԹ
ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԳԻՏԱԿԱՆ

ازتـــاك

جريدة سياسية ادبية اقتصادية حرة

ՇԱԲԱԹ ՅՈՒԼԻՍ 1932 — 23 — ՀԻՆԳԵՐՈՐԴ ՏԱՐԻ — 2.50 Ս. Դ.

Հ. ՏԱՐԻ | Ամեն առաւոտ պիտի ի բնել բերիս տնտեսական հասցէին | Տնօրէն — խմբագիր՝ ՀԱՅԿ ՊԱԼԵԱՆ | Չհրատարակուած ձեռագիրները չեն վերադարձուիր | Թիւ 105 (682)

ԽՄԲԱԳՐԱԿԱՆ

ՀԱՅ ԳԻՐՔԸ

Ամէն անոնք որ կը հետևին հայ լրագրութեան և գրականութեան՝ գիտած պիտի ըլլան դուն ուրեք բարձրացած արդար բողոք մը որ կը վերաբերի հայ թերթի և գրքի սպառումին։

Զարմանալի չէ, որ մեր մամուլին մէկ մասը՝ — մէկը հաշուելով նոյն իսկ ամենէն շատ սպառում ունեցողի համբաւ վայելողները, յաճախ կը տրտնջան ձրի րնթերցողներու այն բազմութենէն, որ գրականութեան մակաբոյծն է դարձեր «Մի՛ խաչակէ ձրի թերթ կարդացողները» աղաղակը՝ հայ լրագրութեան անցուցած տնտեսական և հայ գրքին ու գրականութեան բոլորած բարոյական լծումին հոգեբանական մէկ ճիչն է։ Թող բացատրութիւնը նորօրինակ չթուի, որովհետև սերտօրէն ան կապուած է մեր տիպուատին պատմութեան։

Հայ գրականութիւնը աւելի քան երբեք կ'անցընէ նիւթական աննախընթաց տագնապ մը, որ հաւանօրէն նմանը չէ ունեցած վերջին երեսուն տարիներու ընթացքին։ Թող չշտուի թէ ժամանակակից աշխարհի տնտեսական բարդութեանց և անձկութիւններու անմիջական հետևանքն է ասիկա, սխալ է։ Սխալ անոր համար, որ տնտեսական տագնապէն աւտապողները միշտ գրականութեան մէջ մխիթարութիւն փնտռողները չեն եղած։ Ու այսօր ալ դեռ, երբ արդար եւ ժարդիկ առօրեային ժտանդգութիւնով կը գալարուին՝ չեն դադրիր գրքի և մամուլի մէջ վերստին սփոփանք որոնելէ, եթէ երբեք ընթերցուժը, մտաւոր սնունդը կամ գրականութեան սէրը իրենց հոգին խանդավառող պարագայ մը նկատած են։

Արդար ըլլալու համար այս վերյիշեններու նկատմամբ՝ բնականոն պայմաններու հետ բաղդատելով՝ հարիւրին որոշ զեղչ մը՝ դեռ վերջնական բացատրութիւնը պիտի չնշանակէր հարցին։ Ընդունինք որ հսկայական թիւ մը կը կազմեն մեր մէջ հայ գրքին ու լրագրութեան մակաբոյծները։ Ջեռքէ ձեռք, կրպակէ կրպակ չրջան կատարող լրագրիրներու պատմութիւնը մեր օրերէն կը հասնի։ Ծար և նման է նաև գրքերու ճակատագիրը։ Աւելցուցէք ասոնց վրայ հեմ այն քար տապերը որ ունի ստուար զանգուածը ժողովուրդին՝ հանգէպ հայ գրականութեան, ու պատկերը կ'րլլայ զարհուրելի։

Այս երեոյթին պատճառը դժբախտաբար չատեր թիւրիմացութեամբ մը ուրիշ տեղ կը փնտռեն։

Թուենք երկու խօսքով։ Դասակարգ մը, իրական կրթութենէ ու հիմնական դաստիարակութենէ զերծ, կը գտնէ որ մեր մէջ ընթերումի իսկապէս արժանի շատ քիչ բան կայ։ Այն ինչ որ իբր գրականութիւն կը մշակուի, կը գտնէ զանցառելի քանակութիւն եւ լուրջ ուշադրութեան առնուելու տեղ չի գտներ։

Ընինք սակայն, թէ թիւր ըմբռնումի հետևանք է ասիկա և նաեւ մակերեսային դաստիարակութեան։ Ապացոյց, որ օտար գրականութեան ծուծին թափանցող արժէքները կան մեր մէջ, որ կը ճանչնան մեր գրականութեան բոլոր սկսնակները, կը հետևին անոնց քայլերուն, ու կը հրճուին անոնց արձանագրած իւրաքանչիւր յաղթութեամբ։ Բայց ինքնին ի՞նչ կը ներկայացնեն օտար երկու վէպ կարդացող ու մէկ ու կէս բանաստեղծ ճանչցող մեր ակռապլիկները, որ մեծ մասամբ ապահայ յարկերը ներքև ապրուցեր են իրենց ժամանակը ու հայ գրականութեան մասին ունին չափազանց անճոռի ու սահմանափակ գաղափար։

Ասոնք կը ներկայանան մեզի ողորմելի իրենց դատողութիւններով ու նոյնքան ողորմելի կարծիքով, երբ հարցը կը վերաբերի հայ գրականութեան և արուեստին։ Ու որովհետև շեշտ է իրենց արհամարհանքն ու լրբորէն յանդուգն՝ կը ձգան միջակութեան պատնէշին մօտ, ուրկէ կարելի չէ բնաւ դիտել հայ հոգիին գեղեցկութիւնը եւ ստեղծագործող ուժը։ Բայց մէկ բան կը ձգայ ճշմարիտ, այս դասակարգին համար մեծցող ապագայնացած սերունդ մը ունինք, գրեթէ քիչ մը ամէն դի, որ երես կը դարձնէ հայ գրքին ու գրականութեան, հայ պարբերականին ու մամուլին, ու չի գներ, չի կարդար զայն։

Կայ նաև ուրիշ դասակարգ մը, բարեկեցիկ, և որ յաւակնութիւնը ունի ինքզինքը մեր ժողովուրդին ազնուագոյն դասը հաշուելու։ Անոր տանը մէջ դուք կրնաք գտնել գոնէ կէս երկվեցեակ մը արդիական աթոռ, հեշտաղարան մը և ժամանակակից կահ կարասի ու կահաւորում, իր հագուելակերպին մէջ ան չուզեր մրցանիշ կորսնցնել, հարցը երբ կը վերաբերի եւրոպացի համաստիճան ընտանիքներու հետ բաղդատութեան դրուելու։

Բայց մինչդեռ նոյն պայմաններու մէջ եւրոպացի ընտանիքի մը յարկին տակ դուք պիտի գտնէիք հրաշալի մատենադարան մը՝ մեր մէջ օղիին չիչը, կլկլակը կամ անկիւնը զրուած թղթախաղի ծրարը պիտի փոխարինէին ատոր։

Մենք կը խրտչինք հայ գրքէն։ Այսօր զայն մեր որբերու ձեռքը պիտի գտնէք աւելի քան նոյն իսկ մտաւորականներուն։ Պիտի համաձայնէինք ըսել, թէ՝ նոյն իսկ մեր ուսուցիչներէն շատ քիչերը գիրք կը կարդան։ Դիտենք անունով ու դէմքով դպրոցներէն ներս սպրդած ոչնչութիւններ, որ տարին անգամ մը գիրք մը չեն կարդար։

Այս համեմատութեամբ բոլորիկ են նաև մեր չակերտաւոր կարգ մը մտաւորականները, բժիշկ, ատամնաբոյժ, երկրաչափ նոյն իսկ երաժիշտ ևն, հանգամանքով ծանօթ։ Ասոնց մեծագոյն մասը ինքզինքը ամենագէտ կը կարծէ, ու չա՞տ բարձրէն կը նայի հայ լրագրութեան և գրքին վրայ։ կը բաւէ անոնց ալ յիշել թէ՝ ժամանակակից Ֆրանսացի մեծագոյն մէկ գիտունը՝ Բէօֆ։ Շարլ Ռիշէ, գրած է քառերգութիւններ և բանաստեղծութիւններ. թէ՝ մեր մեծագոյն մաթեմատիկոսէն աւելի համբաւ կը վայելէ Ֆրանսացի ակադեմական բանաստեղծ Բօլ Վալերի ևն. ևն։

Ցիշելով հանդերձ այս պարագան, կրկնենք որ խոշոր թիւ մը կը կազմեն նաև այս դասու պատկանողները, որոնց քսակէն ոչինչ չի չահիր հայ գրականութիւնը և մամուլը։ Ու ան, այսօր դարձած է առաւելապէս բաժինը դպրոցական պատանիներու և որբերու, որոնց վրայ լուսան, աւա՛ղ, չի կրնար սնունդ հայթայթել իրեն։

Մենք դժգոհ չենք որ հայ նոր սերունդին հարազատ ներկայացուցիչը՝ հայ պատանին կամ երիտասարդը — յաճախ լքուած ու չքաւոր, կը կարդայ հայ գիրքն ու թերթը, ընդհակառակը։ Բայց դիտել կուտանք որ այսքանը բաւարար չէ սնունդ տալու մեր գրականութեան, որ պէտք ունի աւելի քան գուրգուրանքի և սրտցաւ կեցուածքի։

Ի՞նչ կը մտածէք, եթէ ըսեն ձեզի թէ քանի մէկ տարիներ կ'անցնին ահա այն թուականէն, երբ Վարուժան տուաւ մեր գրականութեան իր բանաստեղծական հզօր գործը՝ ՀԲԱՆՈՍ ԵՐԳԵՐԸ, ընդամէնը հազար օրինակ թերևս, բայց մեր գրացուցակներուն մէջ ան դեռ կը ներկայանայ չսպառած։ Ի՞նչ պիտի ըլլար ձեր կարծիքը, եթէ յայտնէինք թէ մեր մեծագոյն դիւցազներգակին՝ Սիամանթօի ՀԱՅՈՐԴԻՆԵՐու շարքը (Ա. տպագրութիւն) կարելի ունենալ, երբ որ փափաքիք։

Այսպէս կրնաք ձեռք բերել Ինարայի, Շիրվանզատէի, և նոյն արժէքով շատ մը հայ հեղինակներու գործերը, առաջին տպագրութիւն։

Զէ՞ք խորհիր թէ ասիկա խարանող անտարբերութիւնն է մեր կողմէ, հանդէպ հայ գրքին ու գրականութեան, առանց որուն, սակայն, մեր մասնաւոր կեանքը դատապարտուած է դառնալու չափազանց դանդաղ ու գրեթէ ողբալի։

Ջարժե՞ր արդեօք խղճահարիլ այս մասին։

ՆԱԽԱՆՁԸ

Նուէր՝ հեռաւոր ու մօտիկ բոլոր թղկերացերուս, որոնց հայ ցաղս առապայթիչ այբերուն խորը յաճախ տեսած եմ, աւա՛յ, տարժեկիլը նախանձի սեւ գետուցիք...

Ինչո՞ւ է նորէն, նախա՛նձ...
Սեղանիս վրայ, թուղթերու դէզին մէջէն, կը նշմարեմ իր մանրիկ, կանաչորակ ու կիրքէն չլմորուն աչքերը՝ որ կը փայլին չարաչար քղոարձակուածներով։

Երեկոյեան մեղմ հովէն դողացող պատուհանիս վարագոյրները կը բարձրանան մեղմիւ, սենեակս կը հարստանայ քացակայ սիրելիներու տառերնեերով, անուն մը չրթներուս, և յիշատակ մը օրիս մէջ կը նմանիմ երկար ատեն առատպած այլ ինքնագոհ ու հրպարտ մարդու մը, որ կը վախնայ խանգարելէ չրթպատի իրերուն քաղուն երաժշտութիւնը, և կ'ուզէ հաշտ ապրիլ բոլորին հետ և խաղաղ ու անլաց չիլուժով՝ փակել հաչիւը կեանքին հետ ու անցնիլ։

Գաղջ, երանաւէտ ու բարերար հեչտանք մը կը վերելակէ երակներէս, արիւնս կը փրփրի երիտասարդական խանդով և ուղեզ առագաստի խուցին գաղտնանուէ տարտուր ճանչցող տղու մը պէս երջանիկ է այսօր։ Զար ու մինանոյն տաեն չատ սիրելի ձեռք մը, — ով հասկնալի մշտակայութիւնը այդ խնկաբոյր մատներուն — յեղակարծօրէն կը բանայ բոլոր ծորակները ցնորահեղ յուզումիս և սիրակարկաչ ու խենթ ջուրերը վազամաղրէն ծերացած այս սիրտից, կը չաթնան, կ'աղմկեն — ու մաստրեն բազմանուագ ծափծափով։ Ու սակայն մէկը կայ որ կը լրբաեսէ դիս, կը դուէ քանի մը րոպէներու ան յոթաթերանեան երջանկութեան։ Թոյն կը խառնէ հրճուանքի գեղումներուս.—

Նախա՛նձը...

Դանդաղ, ինքնավստահ ու չարաճճի սողոսկումով, ահնիկա տակաւ կը տիրապետէ չրջապատիս, սենեակս կը լեցուի իրմով, արիւնս կը ցեխոտի և ականջներուս մէջ մահաւորի մը խժլտուքին նմանող ձայն մը կը սուէ ոխով ու քինախնդրութեամբ։ Նախանձը կ'սչախարհակէ էութեանս, ու որք հոգիս օրօրող բոլոր երազներս չանկարծօրէն կը չքանանան, ինչպես ձիւնափառուր աղաւնիներու ատրճ մը՝ ժամեցող անգղին սարսափազդու ներկայութենէն։

Ու ես այնքան ճգնի՛մ եմ հիմա, անարժէք, հասարակ ու գռեհի՛կ։ Մատ ծուխիս ծիածանը՝ երկինքներու անհոգրիզոն կապոյտէն՝ օրհասական արևին պէս կը թեքի դէպի նեխած ճահիճներու և չրակայքերու մեռելական աչխարհն ի վար, վասնզի նախա՛նձը՝

Ծանգը սիրտերուն, անո՛ւրն սարուկի և խարա՛նը պղծութեան,

Նախա՛նձը՝

Ձէնքը վատերուն, քո՛յրը ոճիրին և ժո՛ւռը փառքին,

Զի նախա՛նձ՝

Բո՛ւն աղբանոցի, արգելի՛չ սիրոյ և բա՛րձ չնութեան,

Զոքած է վրան ու կը ճզմէ՛, կ'անդամալուծէ՛, կ'անէացնէ՛։

Օգը կը նուազի, չնչառութիւնս կը ծանրանայ, պիտի խեղդուի՛մ, ո՛ նախանձ, գթութի՛ւն...

Եթէ պատահի, որ եղերական ու ծանր վագնաց ճամբորդութեան մը ատեն, գնկը նաւուս փչրուի, առագաստները հողմէրէ պատռուին, կայմերը խուլ ճարճատիւնով չուրերուն խորն ընկլուզին, եթէ՛, եթէ՛ պատահի՝ որ փրկութեան ամէն յոյս անդարձօրէն կորսուի, ժահը իջնէ ու ծփա՛յ ալիքներուն վրայ ժռայլ և դուն, նախա՛նձ, ըլլաս գօտի՛ փրկութեան, ազատարար լա՛ստ ըլլաս եւ ըլլաս թե՛ւ մը հուժկու՝ հոգիս կեանքին հանգուցող հեռո՛ւ ինձմէ...

Պատահի՝ որ դեզին աւազներուն մէջնէն ու կրակ արևին տակ, խոնջ, ուժաթեկ ու կարկամ՝ ծարաւահիւծ չրթներով օրեր ամբողջ հեւալէն ճամբորդելէն ետք անդուլ, պղտոիկ սուր հեծքերով կաթիլ մը յո՛ւր զովացնող եւ դուն, նախա՛նձ, սառնորակ ըլլաս ազբի՛ւր մը զուլալ՝ հեռո՛ւ կրկին ու բիւրի՛ցս անկցիս դուն...

Հեռո՛ւ՝ զի կը նախընտրեմ մեռնի՛լ ժահուան առջև գալարուելէն, քան կրել հայէնի եզիւրները գլխուս վրայ. ըլլալ կո՛յր մը դանդաղուն և ընկո՛ղը [illegible] քէզի, նախա՛նձ։

Կ'ըլլամ հարազատ ու անբաժան եղբայրը գողեցան, սրիկաներուն ու հաբայրը գողերուն, սրիկաներուն ու հաբայրը գողերուն, բայց մերժեցաւ չարագործներուս, բայց մերժեցաւ ես կը մերժեմ տեղալ ձեռքը հրէշի մը մարդակերպ, որուն սրտին մէջ նախանձը ունի որջ մը և կամ թոյն...

Նախա՛նձ... նախա՛նձ...

Կը զգամ որ ցեղիս մէջքը կը թուլնայ քեզի հետ իր ապօրինի կենակցութենէն ու անմոռաց վրէժին համար ջրդեղուած դաշոյնները, իրենց պատեանները մէջ ժանգէդ կը ծաժուին...

Նախա՛նձ... նախա՛նձ...

Քանի դար յետոյ, տիեզերական քերթողը ժամանակներու չամր ու ահաւոր ողբերգութեան, պիտի այսպէս պատգամէ ապագայի դաշտերէն յաղթանակի պարերով ու երգ ի չուրթ ընթացող բոլո՛ր, բոլո՛ր մարդերուն.—

— Վաղնջական դարերուն, Արևելքի մէջ կ'ապրէր քաջամարտիկ ու խրոխտ Արմէնեան ցե՛ղ մը ազնիւ, բոլո՛ր արդար մարդերուն անբացակա՛յ ժամանակից, ճշմարտութեան վե՛հ ասպետ ու գթութեան ապիրակիր, ցեղ մը արի ու հպարտ, որ գուպարի նետուելու ու յաղթական դուրս եկաւ՝ Սէնէքարի, Քարքէմիչի ու Նինուէի ժողովուրդները հետ, որ կո՛ւրծք առաւ ժամանակի աւերին, մինչև որ սուգի օր մը, նախանձին ժանտ չուրերը յորդեցան, ողողեցին ու կպրացան անդնդախոր ձորերէն մինչև երկնամերձ լեաներուն բարձունքները...

Նախանձաւեր այդ ցեղին վերյայտնութեանը համար՝ խաղաղութի՛ւն ու հանգիստ...

Հալէպ — Վ. ԽԱԺԱԿ

ՄԵՌԱԾ ԲԱՆԱՍՏԵՂԾԻ ՄԸ

Ով դուն, որուն աչքերն էին թախտաբայած,
Պապակովը լոյսին, թոյրին վեհ ու անճառ,
Եւ կենդանի միտին, քնքուշ ու երկնափառ,
Ննջէ, խաղաղ, մութին մէջ որ կոպդ է փակած։

Տեսնել, լսել և զգալ — հով, մութ և մոխիր...
Սիրել — ոսկի լաժակին մէջ մաղձ միայն կայ,
Արդ, ձանձրացած սուրբի կը պէս որ խոյս կուտայ
Խորանէն, ե՛տ դարձիր, խառնուէ նիւթին անձիր։

Անխօս չիրմիդ ու ցաւամաշ ոսկորներուդ՝
Թէ մին թափէ կամ ոչ արցունք սովորական,
Թէ վատ դարը մոռնայ քեզ կամ կանգնէ արձան,

Կը նախանձիմ քեզ փոսիդ մէջ խաղաղ և մութ,
Զի դուն, կեանքէն փրկուած, չունիս ալ անպայման,
Խորհելու ցաւն և գարշանքը մարդ մ'ըլլալուդ։

Թրգմ. Ս. Ի. — ԼԸ ԲՕՆԹ ՏԸ ԼԻԼ

ՊԱՐԱԿ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ

ԽԱՅԵԱՄԷՆ

Անբակիզբէն գաղտնիքները ո՛չ դուն գիտես և ո՛չ ալ ես,
Առեղծուածին բառը կարդալ ո՛չ դուն կրնաս և ոչ ալ ես,
Վարագոյրի ետևն է որ կը բարբանջինք մենք երկուքով,
Վարագոյրը երբոր վերնայ՝ ալ ո՛չ դուն կաս և ոչ ալ ես։

* *

Դեռևքն անցնելէն վերջ՝ նա լեղի էր թէ քաղցրը միևնոյնն է,
Հոգեվարքիդ Պաղտատի թէ Պալխի մէջն ես միևնոյնն է,
Գինի՛ խրմէ, որովհետև ինձմէն քիչ մը անգամ
Մեռնող, ծնող լուսնին համար՝ մենք կանք, չկանք միևնոյնն է,

* *

Արծաթի և ոսկու տուած չգողնալդ ամէն վճռի անօգուտ է,
Կեանքն ու աշխարհ որքան խորունկ կրցայ քննել՝ հասկցայ թէ՝
Բարի գործէն վատ՝ ամէն լաւ աշխարհիս մէջ անօգուտ է։

Փարիզ — Թրգմ. ԱՐԱՄ ԶԱՐԻԳ ՎՏԱՐԱՆԴԻ

ՔԱՅԼԵՐԸ ԼԱՄԲԱՐԻ ԼՈՅՍՈՎ

... Ու տարինե՛ր... ահա ան, ուրիշի մ'հետ կը քալէ...
Կը տրուփէ սիրտը հողին, լամլարին լոյսն ալ մռայլ
Կ'ափոփէ շուքը շուքին, կարծես ընէ — սաստափէ
Նշոյլին տակ — դուարթունք՝ թեւը թեւի, անայլայլ...

Կը սահի զոյգը այսպէս դիչերին մէջ փողոցին,
Դէպի ժխորն հաճոյքին, կայանները լուսահոս
Կը մխրճուի մութին խորն երգը իրենց կրունկին
Եբենոսէ նօթերով — արիւնած սէր մը անխօս...

Այսպէս կ'երթան բոլորն ալ, բոլոր տենչերն ալ կ'երթան,
Լուռ փողոցին մութ լոյսով, յօրանջումովն ղրացի
Տուներուն՝ ո՛ւր կ'հրստուէին հոգերուն ծանր՝ բալասան...

Ու մինչ կ'երթայ անիկա, թեւը տուած պարմանի՝
Փէչերուն դառն շրշիւնով, ժպիտով բա՛ց, օալայտած,
Նո՛ւնն է անի... իր քայլով, իր համբոյրով երբեմնի...

ՍՄԲԱՏ ՓԱՆՈՍԵԱՆ

ԻՐԻԿՈՒՆՆԵՐ

Իրիկուններ կուլա՛ն...
Իրիկուններ՝ թախի՛ծ,
Իրիկուններ՝ կարո՛տ,
Աչխերուս մէջ ու սրտիս
Իրիկուններ կուլա՛ն...

Իրիկուններ՝ հառա՛չ,
Ու հոգիիս պատերուն
'Էմ զայրոյթով փօրուող
Իրիկուննե՛րդ, Աօո՛ւճ՝
Ալիքներու խո՛րլ օառաչ...

Իրիկուններ՝ երա՛զ,
Մոռացումի կաթնաղբի՛ւր,
Արբեցութեան սո՛ւրբ գինի,
Քամուած սիրոյ սե՛ւ մորուր՝
Իրիկուններ երա՛զ...

Իրիկուններ՝ մորմո՛ք,
Իրիկուններ՝ ցնո՛րք,
Այլ խորացող իմ վիհիս՝
Սա իրիկուներ ամրաց
Գրգռող համբո՛յր մայրական...

Իրիկուններ կուլա՛ն...;

Հալէպ — ՎԱԶԳԷՆ ՑԷՐՈՒՆԵԱՆ

ԴԱՏԱՐԱՆՆԵՐՈՒ ԱՐՁԱԿՈՒՐԴԸ ՇԱԲԱԹԸ ՄԻԱՁՆ ՄԷԿ ԴԱՏ

Արդարութեան աթեաններուն առջև կուդրը պիտի սկսի յառաջիկայ ամսուան սկիզբին եւ պիտի տարուի տասնհինգ երկու ամիս։ Այդ ժամանակամիջոցին խառն դատարանները տարաբը միայն մէկ օր դատավարութիւն կունենան չորեքշաբթի օրերը։ Միւս դատարաններն ալ տարաբաժան միայն մէկ օր բաց պիտի ըլլան եւ պիտի գբաղին դատերով։

ԹԻՒՐՔԻՈՅ ՃՈՒՐՋ

Եւրոպական պետութեանց մէջ ալ հետզհետէ ձգտում մը կայ՝ սիրաչահելու Թուրքիան մանաւանդ պատերազմի ատեն։ Ներքաղաքական ձախողութիւնները կրկնապատկեցին այդ ձգտումը։ Վերջերս անգլ.-կառավարութեան կողմէ Մուսթաֆա Քէմալին նուիրուած գրքի մը վրայ գրուած քանի մը տողերը չատ յանկարծական են այս ուղղութեամբ։ Իտալիա և Գերմանիա բարեկամ են արդէն քէմալական Թուրքիոյ։ Կը մնայ միայն Ֆրանսան, որ լուրջ պատճառներ ունի վերապահ դիրք բռնելու Թուրքիոյ հանդէպ։ Հանրային պարտքերու խնդիրը և Սուրիոյ հարցը գլխաւոր արգելքները են ֆրանսաթուրք բարեկամութեան։

Այնպիսի պահու մը, երբ Գերմանիան իսկ գլուխ կը ցցէ դաշնագիրներով ճանչցած պարտքերը չվճարելու համար, Թուրքերը մեծ քաշալերութիւն կը գտնեն ուրանալու համար Օսմ.հան. գուցեալ կայսրութեան պարտքերը։ 1928ի Ցուլիսին բաժնետէրերուն հետ կնքուած համաձայնագիր միայն մէկ անգամ գործադրուեցաւ. այսինքն Թուրքերը միայն մէկ մասնավճար մուծին. իսկ յաջորդ տարիները զանազան առարկութիւններով որևէ վճարում չըրին։ Տարիներէ ի վեր նոր բանակցութիւններ կը կատարուին առանց վերջնական ելքի մը յանգելու։ Նախկին նշանաւոր գործավար Սարաճօղլու Շիւքրի պէյ չարունակ կ'երթևեկէ Փարիզի և Էնկիւրիի միջև։

Պարտքերու խնդրին հետ միաժամանակ, վերջերս Էնկիւրիի Ազգ. Մեծ Ժողովին առջև արծարծուեցաւ հիւսիսային Սուրիոյ հարցը։ Տեսակ մը ցանցած։ Ջոր սպառնալիք պարտքերը չնչել տալու համար։

Թուրք խորհրդարանի Ցունիս 26ի նիստին էր, որ Իզմիրի երեսփոխան Մահմուտ Էսատ պէյ հարցում ուղղեց արտաքին գործավար Թէվֆիք Րիւշտի պէյին, բացատրութիւն սպառնալու համար թէ՝ ինչպէս կը գործադրուի 1921 հոկտ. 20ի Էնկիւրիի հաշտութիւնագիրը. կնքուած Ֆրանքլէն—Պույսոնի և Ֆէյսալի միջև։ Ինչպէս կը յիշուի, այս համաձայնագրով, Ֆրանսացիները պարտեցին Կիլիկիան, իսկ մասնաւոր յանձնառութիւններ ստանձնեցին Իսկէնտէրունի—Անտիոք չրջանին համար, ուր հոն Թրքութիւն մը կ'ապրի։ Թուրք թերթերը կը գրեն թէ ըստ այդ հաշտութագրին, յիշեալ չրջանին մէջ պաշտօնական լեզուն Թուրքերէնը պիտի ըլլայ եւ Ֆրանսերէնն ու Ֆրանսերէնն է. Թուրքերէն գրուած աղերսագիրներն անգամ տրաքերէնի կամ Ֆրանսերէնի կը թարգմանուին։ Նոյնպէս՝ պետական պաշտօնեաները պէտք է Թուրք ըլլային. մինչդեռ ոչ-Թուրք են, չատերն ալ այնպիսիներ՝ որ Թուրքիոյ դէմ դաւաճան և փախուստ տուած են։ Դրպրոցներուն մէջ ուսուցումը պարտաւորիչ կերպով Թուրքերէնով պէտք է ըլլար. մինչդեռ Անտիոքը լիսէին մէջ անգամ դասերը արաբերէն կ'աւանդուին։ Մինչեւ վերջերս դպրոցին տնօրէնը Թրքատեաց արաբ մըն էր։ Ըստ հաշտագրին, ամէն դիւրութիւն պիտի ընծայուէր Թուրք մշակոյթի զարգացման համար, մինչդեռ Թուրքերուն դէմ ճնշումի քաղաքականութիւն մը կը նկատուի։ Այս չրջանը մասնաւոր վարչութիւն մը պէտք է ունենար, տեսակ մը ապակեդրոնացում։ Մինչդեռ Դամասկոսի կեդրոնը միջամտելու կ'ըլլայ բոլոր գործերուն։ Բայց ինացած ամենափոքր պայմաններու համար անգամ Դամասկոսցի մը կամ Համացի մը կը նչանակուի։

«Տակաւին ուրիչ խնդիր է այն թէ՝ Սուրիոյ սահմանին երկայնքը հայեր կը տեղաւորուին, մաքսանենգութիւնը կը քաջալերուի, փախստական հայերուն և Թուրքերուն թչնամի տարրերուն առևլ ասպարէզը բաց կը թողուի, որպէսզի անոնք գրգռութիւններ ընեն Թուրքիոյ դէմ և պրոպագանդ կազմակերպեն» («Միլլիէթ» 27 յունիս 1932)։

Մահմուտ Էսատ պէյ, Ազգ. Ժողովին նոյն նիստին ալ բողոքեց Ֆրանսերէն թերթերու այն արտայայտութեանց դէմ որոնք կը ձգտին Թուրքիան ցոյց տալ խոտանելի դիրքոյ. դաչնագիր և սատրագրութիւն չկարդող, պատճառ՝ Հանրային Պարտքը։ Թուրքիան բուն պարտքը չատոնց վճարած է արդէն. մնացածը ոչ թէ մայր գումարն է, այլ տոկոսին տոկոսը...։ Նախկին գործավարը յետոյ յարձակողականի անցնելով, յայտարարեց խանդավառ ծափերու մէջ։

«— Եթէ խաղաղութիւնը պահպանելու և մարդկութիւնը փրկելու համար անհրաժեչտ է յարգել դաչնագրիները, կը պահանջենք որ Ֆրանսան ալ յարգէ 400 հազար Թուրքերու վարչութեան վերաբերեալ դաչնագիրը։ Ֆրանսան իր պատմութեան ընթացքին հողը կորնդնելու ցաւը մեզի չափ զգացած երկիր մըն է։ Իսկէնտէրունի և Անտիոքի մէջ 500 հազար հարազատ Թուրքեր կ'ապրին։ Այս հողամասը մեր սրտէն փրցուած արիւնոտ կտորի մը պէս Ֆրանսայի ձեռքը յանձնուեցաւ։ Թուրքիոյ ամենէն սև օրերուն։ Ֆրանսան չէ մոռցած Ալզաս—Լորէնը։ Ես ալ իբրև ազգայնական Թուրք երեսփոխան մը, մինչև ժամ չեմ կրնար մոռնալ հայրենիքիս այս կտորը։ Այսքանը բաւական չէ. գալիք Թուրք սերունդներն ալ չը պիտի մոռնան» (պրավօ՝ բացագանչութիւններ եւ երկարատեւ ծափեր)։

«Ֆրանսական ազգը Թող հաւատայ թէ, ինչպէս ինք յիսուն տարի չմոռցաւ իր հարազատ հողամասը Ալզաս—Լօրէնը. այնպէս ալ Թուրք ազգը 50 հազար տարի չպիտի մոռնայ իր հարազատ սրտին մէկ կտորը»։ («Միլլիէթ» 26 Ցունիս)։

Իրրեւ թէ մաքսանենգութիւնը արգիլելու պատրուակին տակ, Սուրիոյ սահմանագլուխին վրայ, մանաւանդ հայաբնակ կեդրոններու չուրջ զինուոր հաւաքմունքով, կեցած տեղը Անտիոք—Իսքէնտէրունի խնդիր արծարծելով, պարզ կը տեսնուի թէ Թուրքիոյ նպատակն է սարսափ ազդել, միտք պղտորել, պատրաստ— [illegible] ձեռնարկին մէջ իրեն ա- [illegible] կից ունի անչուչտ Մոսկուան և Հռոմը։

Տեղեկութեան մը համաձայն, Լսուէթ փաչայի Հռոմ այցելութեան առթիւ սակարկութիւն եղած է նաև Սուրիոյ հոգաստարութեան մասին։ Իտալիա եթէ յաջողի Ֆրանսայէն առնել այս հոգատարութիւնը, իբրև նուէր Թուրքիոյ պիտի տայ Անտիոք—Իսքէնտէրունն չրջանը...Թուրք գործակալները, որոնք տարիներէ ի վեր կը վխտան Սուրիոյ մէջ՝ հակահայ և հակաֆրանսական մթնոլորտ մը ստեղծելու համար հոգատարութեան ենթակայ երկրին մէջ, վերջին տեսութիւնը կր'նպատակած են իրենց գործունէութիւնը։

Հակառակ այս բոլորին, Մուսթաֆա Քէմալ Պոլսոյ բերանը՝ «Միլլիէթ», 27 յունիսի իր խմբագրականին մէջ կը գրէ թէ Ֆրանսաթուրք յարաբերութիւնները վերջին օրերս բախտորոշ դարձակէտի մը վրայ կը գտնուին և չատ մեծ ատենէն պիտի գտնեն իրենց չիշակ ու դրական ուղղութիւնը։ Ու ասիկա՝ ո՛չ միայն դէպքերու պարտադրմամբ, արդարութեան ու ճշմարտութեան ուժով, այլ նաև անոր համար որ կառավարութեան գլուխն անցած է Հէրիօթ պէս քաղաքագէտ մը, որ ամենէն առաջ և ամենէն լաւ հասկցած է Թրքական Դաշտը։

Յոդուածին չարունակութենէն այնպէս կը հասկցուի թէ Ֆրանսացիները հաւանաբար փոխադարձութիւն մը ընեն դարձեալ Թուրքիոյ...

Նոյն կարծիքէն չէ սակայն «Ճիւմհուրիէթ», Մ. Քէմալի միւս պնակալէզին՝ Ենունս Նահիի թերթը։ Պատասխանելով «Լա Պուրս Էժիփսիէնի», որ կը թելադրէր Թուրքիոյ հրաժարիլ ռուսական օրիանտասիօնէն և մօտենալ Ֆրանսայի, «Ճիւմհուրիէթ» կը գրէ թէ՝ «Ֆրանսա կ'ուզէ Ռուսիայէն բաժնել Թուրքիան՝ զայն ժամանակից ընելու համար Խորհրդ. Միութեան դէմ իր կազմած լիմբակցութեան։ Թուրքիոյ դրամ ապահովելու համար առաջարկուած այս պայմանը ցոյց կու տայ որ քաղաքական գործունէութեան փոխարէն միայն կարելի է դրամ ստանալ Ֆրանսայէն, Թուրքիա չի կրնար դրամով իր անկախութիւնը ծախել և յուխտ կապքին Ֆրանսայի, որ կ'աչխատի նոր աղետի մը առաջնորդել աչխարհը։ Մայրագոյն արևելքի մէջ Ճապոնը, իսկ Եւրոպայի մէջ Լեհաստանն ու Ռումանիան Ֆրանսայի դեկավարութեան գլխաւոր գործիքներն են։ Ֆրանսա ինքզինքը կը պատրէ Խորհրդային Միութիւնը, բայց Թուրքիա չունի փակել պատրաստ օդակին կռվի կասեցնող դուռը, որ բաց կը մնայ... Թուրք հանրապետութիւնը այնքան անխելք չէ որ դրամի փոխարէն իր արտաքին քաղաքականութիւնը փոխէ և իր չահերուն ընտակար արկածախնդրութեան մը մէջ մտնէ։

Հակառակ այս բոլորին, Էնկիւրիէն ստացուած վերջին տեղեկութիւնները լաւատես են Ֆրանսաթուրք յարաբերութեանց մասին և մեծ յոյս դրուած է Հէրիոյի արժատական կառավարութեան վրայ։

Ազգ. Մեծ Ժողովի յունիս 25ի նիստին մէջ, Թէվֆիք Րիւշտի պատասխանելով Մահմուտ Էսատի յարձակողական խօսքերուն, լաւատես յայտարարութիւններ ըրաւ։ Աւելցուց թէ ժէկ ու կէս տարի առաջ, Փարիզի մէջ կնքուած էր չէզոքութեան ու բարեկամութեան դաչնագիր մը Ֆրանսայի եւ Թուրքիոյ միջև։ Դաչնագիրը թէեւ վաւերացուած է Թուրք խորհրդարանին կողմէ, բայց ցարդ չէ ներկայացուած Ֆրանսական խորհրդարանին։ Հէրիօյի դահլիճը կը մնայ վերակենդանացնել այդ դաչնագիրը, խորհրդարանի վաւերացման ենթարկելով զայն մօտ օրէն։

(Վերջ) ՀՐԱՆՏ—ՍԱՄՈՒԷԼ

ՄԱՐԶԱԿԱՆ ԿԵԱՆՔԸ ԱՆՏԻՈՔԻ ՄԷՋ

Հ. Մ. Ը. Մ.Ի ԱՌԱՋԻՆ ՄՐՑՈՒՄԸ

(Սեփ. Թղթակցութիւն)

Ամէն մօտ երեք ամիս առաջ ընդամէնը 15 անդամներով կազմուեցաւ Անտիոքի Հ. Մ. Ը. Մ.Ի մասնաճիւղը, և ընտրեց իր անդրանիկ վարչութիւնը։ Առաջին առիթ վարչութիւնը յարաբերութեան մտաւ Հալէպի վարչութեան և Պէյրութի Շրջանային վարչութեան հետ ու պաշտօնապէս վաւերացուելով, գտաւ խազավայր մը ու սկսաւ կանոնաւոր խաղարկութեան։ Հակառակ տեղի ունեցող բազմաթիւ դժուարութիւններուն, պէտք է ըսել որ չնորհիւ վարչութեան 2 անդամներու ժրջան աչխատանքին, այս երեք ամսուայ ընթացքին յուսադրուածէն չատ աւելի յառաջդիմեց, ու ամսոյս 17ին կիրակի օր ալ ունեցաւ իր անդրանիկ մրցումը Հալէպի Հ. Մ. Ը. Մ.ի երկրորդ խումբին հետ։

Նախօրօք երկուստեք փոխանակ ւած նամակներու համաձայն, նոյն օրը առաւօտուն երկու խոչոր օթօներու մէջ լեցուած քաղաքս հասան 60ի մօտ մարզիկներ, բոլորն ալ Հ. Մ. Ը. Մ.ի Հալէպի անդամներէն։ Մի քանի ժամ մնալէ վերջ անոնք գացին Տաֆնէ քաւուած տեղը առատ ջուրերու և պարտէզներու մէջ անցնելու համար կէսօրը։

Կէսօրէ վերջ ժամը ճիչտ 5ին, ծովածաւալ բազմութեան մը, ինչպէս նաեւ քաղաքիս կայմազամին, Ֆրանսացի ըսպաներու և պաշտօնէութեան ու երեւելիներու երկաեռ ընտրանիի ներկայութեան դաչտ իչան մարզիկները։ Երկու կողմերուն ալ ինչպէս նաեւ հանդիսականներու ոգեւորութիւնը մեծ էր։

Ժամը ճիչտ 5ը եօթը վայրկեան անցած Հալէպի խումբը օգտուելով տուրբայի մը նչանակեց առաջին կօլը։ Խաղը չարունակուեց և չատ կանոնաւոր կերպով ու առաջին կիսախաղը վերջացաւ 1ի դէմ 0ով ի նպաստ Հալէպցիներուն։

Երկրորդ կիսախաղին հազիւ խաղը սկսելուն 3 վայրկեան անցած Անտիոքի խումբը չանակեց իր առաջին կօլը։ Երկու կողմերն ալ ոգեւորութեան ու յարձակողականի նչաններ սկսան ցոյց տալ։ Օգտուելով հովի նպաստաւորութենէն Անտիոքի խումբը յարձակողականի դիմեց ու բաւական նեղեց հակառակորդ կողը։ Երկրորդ կիսախաղին 15 վայրկեան անցած Անտիոքը նչանակեց երկրորդ կօլը որմէ ետք խաղի հակառակ հետզհետէ աւելի տագնապուն, չի կրցան կոլ նչանակել, ու խաղը վերջացաւ 1ի դէմ 2ով ի նպաստ Անտիոքի խումբին։

Անտիոքի մարզիկներուն այս անդրադրձումը և յաղթականը մեծ գրաւական մ'է իրենց յառջիմութեան ընդի Թէ վարչութիւնը և անդամները որոնց Թիւը 30ի բարձրացած է այսօր, չի կորընդնէին իրենց աչխատանքի թափը ու խումբերը հասնէին Հ. Մ. Ը. Մ.ի արժանի բարձրութեան մը։

ԹՂԹԱԿԻՑ

Անտիոք 18 Ցունիս 932

ՊՕԼՍՈՅ ԲԺԻՇԿՆԵՐՈՒՆ ԹՇՈՒԱՌՈՒԹԻՒՆԸ

ԲԺԻՇԿՆԵՐԸ ԿԸ ԳԱՆԳԱՏԻՆ ՈՐ ՄԱՍՆԱԳԷՏՆԵՐԸ ՔԻՉ ԱՅՑԵԳԻՆ Կ'ԱՌՆԵՆ

Ի՞նչ է Թուրքիոյ եւ Պոլսոյ բժիշկներու Թիւը

Պոլսոյ մէջ բժիշկներու թիւին ծաւութիւնը եւ այս պատճառով կարգ մը բժիշկներու անգործ մնալը մեծ յուզում պատճառած եւ խնդրոյ առարկայ եղած է ժամանակ մը ի վեր, Պոլսոյ բժշկական օրգաններուն մէջ։ Թուրք թերթ մը այս խնդրին մասին լուսաբանութեան համար, դիմած է Բժշկական Սենեակին ուրկէ սա բացատրութիւնները տրուած են.—

—Ո՞ւր է իսկ Պոլսոյ մէջ 1800 բժիշկ չիկայ, ինչպես կ'ըսուի։ Պոլսոյ Բժշկական Սենեակը տարածագրուած բժիշկներուն թիւն է 1880, մէկզ ըլլալով ճիչտ Պոլսոյ օրջանակին մօտակայ 8 ճահանգներու բժիշկները որոնց մէջ կը գտնուին ասամնաբոյժներ եւ դեղագործներ ալ։

Միմիայն Պոլսոյ մէջ կան 1180 բժիշկներ, որով 600 անձի մէկ բժիշկ կ'իյնայ, ինչ որ ասա է։ Ուրիշ երկիրներու մէջ. այդչափ հոծ չէ անոնց թիւը։ Օրինակի համար 4 միլիոն բնակիչ ունեցող Պերլին քաղաքին մէջ կայ 3 հազար բժիշկ միայն, այսինքն մէկ բժիշկ 1500 հոգիի համար մէկ բժիշկ։

Միւս կողմէ, Առողջապահական ցնորեն Ալի Րիզա պէյ ըսած է թէ Պոլսոյ մէջ ո՛չ 1800 եւ ո՛չ ալ 1180 բժիշկ կայ, այլ իր կարծիքով՝ 7—800 միայն։ Հակառակ Ալի Րիզա պէյի այս յայտարարութեան, պատասխանական արձանագրութիւնները ցոյց կուտան թէ, Պոլսոյ մէջ 1180 բժիշկներ կան, որոնցմէ 400ը միայն ազատօրէն գործ կը դնեն իրենց արուեստը, իսկ մնացեալ զանազան պատասխանական ու մասնաւոր հաստատութեանց մէջ կ'աշխատին։ Ամբողջ Թուրքիոյ մէջ 13 հազար սակաւ բժիշկ կայ։

Երկրորդ կարգի կամ ոչ-համբաւեալ բժիշկներ կը գանգատին որ հանրածանօթ եւ համբաւաւոր մասնագէտ բժիշկներ կամ բոճխոհոներ տան հիչ, գրեթէ իրենց համահաւասար այցեգին կ'առնեն, 3են մինչեւ 5 ոսկի, որով հիւանդները գանոնք կը նախընտրեն եւ իրենց գործ չ'մնար։

Ասոնք հիւանդի մը տունը երթալու համար առաջ 20-25 ոսկի կ'առնէին. մինչ հիմա 10-15 ոսկի։ Խորհրդակցութեան համար ալ՝ հիւանդին ընթացքեան կարողութեան համաձայն, 30-40 50 ոսկի կ'առնեն։ Մենչդեռ, անդին, մէկ ոսկի այցեգինով հիւանդ ընդոյն բժիշկներ իսկ յանախորդ չեն գտներ տան անգամ։ Հետեւաբար, միմիայն Պոլսոյ մէջ տան բժիշկներուն համար որ կառավարութեան գլխէն անցած է Հէրիօթի պէս քաղաքագէտ մը, որ ամենէն առաջ և ամենէն լաւ հասկցած է Թրքական Դաշտը։

Ներկայ չարունակութենէն այնպէս կը հասկցուի թէ Ֆրանսացիները հաւանաբար փոխադարձութիւն մը ընեն դարձեալ Թուրքիոյ...

Նոյն կարծիքէն չէ սակայն «Ճիւմհուրիէթ», Մ. Քէմալի միւս պնակալէզին՝ Ենունս Նահիի թերթը։ Պատասխանելով «Լա Պուրս Էժիփսիէնի», որ կը թելադրէր Թուրքիոյ հրաժարիլ ռուսական օրիանտասիօնէն և մօտենալ Ֆրանսայի, «Ճիւմհուրիէթ» կը գրէ թէ՝ «Ֆրանսա կ'ուզէ Ռուսիայէն բաժնել Թուրքիան՝ զայն ժամանակից ընելու համար Խորհրդ. Միութեան դէմ իր կազմած լիմբակցութեան։ Թուրքիոյ դրամ ապահովելու համար առաջարկուած այս պայմանը ցոյց կու տայ որ քաղաքական գործունէութեան փոխարէն միայն կարելի է դրամ ստանալ Ֆրանսայէն, Թուրքիա չի կրնար դրամով իր անկախութիւնը ծախել և յուխտ կապքին Ֆրանսայի, որ կ'աշխատի նոր աղետի մը առաջնորդել աչխարհը։ Մայրագոյն արևելքի մէջ Ճապոնը, իսկ Եւրոպայի մէջ Լեհաստանն ու Ռումանիան Ֆրանսայի դեկավարութեան գլխաւոր գործիքներն են։ Ֆրանսա ինքզինքը կը պատրէ Խորհրդային Միութիւնը, բայց Թուրքիա չունի փակել պատրաստ օդակին կռվի կասեցնող դուռը, որ բաց կը մնայ... Թուրք հանրապետութիւնը այնքան անխելք չէ որ դրամի փոխարէն իր արտաքին քաղաքականութիւնը փոխէ և իր չահերուն ընտակար արկածախնդրութեան մը մէջ մտնէ։

Հակառակ այս բոլորին, Էնկիւրիէն ստացուած վերջին տեղեկութիւնները լաւատես են Ֆրանսաթուրք յարաբերութեանց մասին և մեծ յոյս դրուած է Հէրիոյի արժատական կառավարութեան վրայ։

Ազգ. Մեծ Ժողովի յունիս 25ի նիստին մէջ, Թէվֆիք Րիւշտի պատասխանելով Մահմուտ Էսատի յարձակողական խօսքերուն, լաւատես յայտարարութիւններ ըրաւ։ Աւելցուց թէ ժէկ ու կէս տարի առաջ, Փարիզի մէջ կնքուած էր չէզոքութեան ու բարեկամութեան դաչնագիր մը Ֆրանսայի եւ Թուրքիոյ միջև։ Դաչնագիրը թէեւ վաւերացուած է Թուրք խորհրդարանին կողմէ, բայց ցարդ չէ ներկայացուած Ֆրանսական խորհրդարանին։ Հէրիօյի դահլիճը կը մնայ վերակենդանացնել այդ դաչնագիրը, խորհրդարանի վաւերացման ենթարկելով զայն մօտ օրէն։

(Վերջ) ՀՐԱՆՏ—ՍԱՄՈՒԷԼ

ՔՐՏԱԿԱՆ ՇԱՐԺՄԱՆ ՎԵՐՋԻՆ ՎԻՃԱԿԸ

Քիւրտեր կը հովաճատուրուին թիւրքերու կողմէ

6 ՌՈՒՍ ՔՕԼՕՆԷԼՆԵՐ ՏԻԱՐՊԷՔԻՐԻ ՄԷՋ

Քրտական շարժումը վերջին մէկ ամսուան ընթացքին մտաւ բոլորովին նոր փուլի մը մէջ։ Շէյխ Անմէտ Պարզանի փախուստը դէպի Իրական սահման եւ թիւրեերու կողմէ այնքան գրկաբաց ընդունուիլը, մասամբ կը բացատրեն Իրական շարժման նոր ընթացքը։

Չարմանալի դասաւորումով մը անգլիոյ բաբեկամ եւ անկէ հովանաւորեալ Քիւրտ ժողովուրդը այսօր դարձած է անգլիոյ ոխերիմ թշնամի։ Շէյխ Անմէտ պարզան, ծանօթ է բոլորին, երկու տարի առաջ, իր ազգակախումբով ապստամբութիւններ կրնէր Իրական սահմանէն ներս, կողոպտուներ կը կազմակերպէր, գիւղացիներ կը խողխողէր եւ յարձակումներ կը գործէր Իրական ուժերու վրայ։ 1930ին շէյխ Անմէտի կողմէ սպանուած էին երկու թուրք սպաներ եւ զինուոր մը։ Թուրք կառավարութիւնը այդ օրերուն մահուան վճիռ usորագրած էր շէյխ Անմէտի մասին։ Այս վերջինը սակայն փախած եւ ապաստանած էր անգլիական հովանիին տակ։

Հիմա կը պատահի ճիշդ հակառակը։ Այս անգամ շէյխ Անմէտ կընդունուի եւ կը բաչալերուի երէկուան թշնամիին կողմէ, որը իր մասին մահուան վճիռ usորագրած էր։ յայտնի է ուրեմն առանց կասկածի որ, շէյխ Անմէտի վերջին շարժումները դրդուած էին թուրիոյ կողմէ եւ կը ղեկավարուէին թուրք եւ ռուս սպաներով, ինչպէս տարաձայնութիւնները ճեշտեցին օրին։ Ինչպէս գրած էի ժամանակին, անգլիական Բ. Գումխէրութիւնը ամսական 1,500 ոսկի տրամադրել խոստացաւ շէյխ Անմէտին եւ ուրիշ կարգ մը առանձնաճոռոմներ, պայմանաւ որ դադրի ապստամբական շարժումներ յառուցելէ։ Սակայն շէյխ Անմէտ մերժեց եւ շարունակեց իր շարժումը։

Սոյզ աղբիւրէ ամենավերջին պահուն հաղած տեղեկութեանս համաձայն, Տիարպէքիր դարձած է կեդրոնատեղի մասնաւոր լրատուութեան, ուր կը գտնուին 6 ռուսական օդաճիչներ։ Այս կեդրոնին պարտականութիւնն է միւտերը շարժման մէջ պահել եւ անպակաս ընել ապստակութիւնները, որպէսզի մուսուլի շրջանին մէջ միւտերու խոստացուած իճնաւարութիւնը իրագործուի, թրական հովանիին ներքեւ։ այդ ձեւով Մուսուլի ճակատներու խնդիրն ալ ջուրը կիյնայ եւ՝ ռուսական բարիւղին դէմ մրցակցութիւն տեղի չունենար։

Ճիշդ այդ ծրագրին հետեւանքն է անցած շաբաթ, Մուսուլի շրջանին մէջ, բարիւղի համբու վրայ աչխատող գործաւորներու վրայ տեղի ունեցած յարձակումը, որուն պատճառաւ բազմաթիւ գործաւորներ ընպանուած են։

Ամբողջ սահմանի երկայնքին վրայ գտնուող միւտերը այսօր բոլորովին փոխուած են եւ համակրանքով լեցուած քուրիոյ հանդէպ։ Թուրք գործակիցներ ձեռ բարձով սկսած են բոլշեւականցի. համոզելու համար Միւտերը որ Իրագի դէմ շարժման մէջ գտնուին եւ այդ կերպով կարելի պիտի ըլլայ իրենց իճնաւարութիւնը։

Ահա այս է Իրական շարժման ստացած վերջին վիճակը։

Այսքանը աւելցնեմ որ, շէյխ Անմէտի փախուստէն վերջ, դեռ իրենց դիրեերուն վրայ մնացող եւ լեռներ ապաստանող 75 Քիւրտ աւազակներ եւս բանի մը օր առաջ Իրական սահման անցնելով յանձնուած են։

ԹՂԹԱԿԻՑ

ՏԱՐՏԱՆԵԼԻ ՊԱՏԵՐԱԶՄԸ

Ս.Ջ.Դ.Ա.ի ՊԱՏՄԱԻՈՒԹԻՒՆ

Այս պատասխանին հանդէպ, Բեթրակրատի անգլիական դեսպանէն չատ կարևոր հեռագիր մը եկած էր Լոնտոն։ Այս հեռագիրը՝ որ կառավարութիւնը ատիճանաբար Տարտանէլի յարձակողականին մղելու հանգամանք ունէր, կը տեղեկացնէր թէ՝ Դեկտ. 17էն ի վեր կովկասի ռազմաճակատին վրայ կատարուող չրջահիկ չարժումի մը հետեւանքով, ռուսական բանակը վտանգաւոր կացութեան մը մատնուած է։ Մեծ դուքս Նիքոլա՝ ճակատի հրամանատարին կողմէ բանակը զօրացնելու համար զինուոր ղրկելու պահանջը մերժած էր։

Անգլիա կ'ըսէ թէ չի կրնար օգնել Ռուսիոյ Կովկասի ճակատին վրայ

Մէկ կողմէ Ռուսիա կ'ուզէր հաւկնալ թէ անգլիական նաւատորմը Թուրքերուն դէմ ծովային կամ ցամաքային ցոյց մը պիտի ընէ՞ թէ ոչ։ Այս լուրը տարաձայնելով, կարելի էր ապահովել որ Թուրքերը Կովկասի ճակատին իրենց զինուորները եա քաչեն։ Այս հեռագրին տարօրինակ կողմը այն էր որ՝ Լոնտոնի մէջ ցոյց մը կատարելու մասին խորհրդակցութիւն կատարուած ատեն, արդէն իսկ պէտք չէր մնացած ատոր։

Ցունուար 3ին, Թուրքերուն կատարած պաչպանողական չարժումը ապարդիւն մնացած էր։ Այս պատերազմին մասնակցող զօրամասերէն ողջ մնացորդներն ալ Սարը Գամչի մէջ դերի բռնուած էին։ Սակայն այս դէպքը ծանօթ չէր Անգլիոյ մէջ, որ պատրաստ էր իր ձեռքէն եկածը ընելու, իր զինակիցներուն օգնած ըլլալու համար։

Այդ միջոցին, ձեռքը աւելորդ պատրաստ զինուոր չի գտնուելուն համար, Լորտ Քիչներ, Մր. Զըրչիլի հետ առաջարկեց որ ծովային ցոյց մը կատարուի Թուրքերուն դէմ։ Որոշ ծրագիր մը չկար։ Սակայն նեղ կացութեան մը մատնուած զինակից մը փրկելու համար, Լորտ քիչներ Ցունուար 2ին սա հեռագիրը ղրկեց Ռեթրոկրատ.

— Մեծ Դուքսը վստահեցուցէք թէ մօտերս Կ'ուղարկուն դէմ ցոյց պիտի կատարուի։ Սակայն ի՛նչ որ ալ ընենք, չենք կարծեր որ մեր ընելիք այս ցոյցը կարենայ պատճառ դառնալ որ Կովկասի ճակատին թչնամիին ուժերը քաչուին կամ պակսեցուին։

Սերպիոյ մէջ ալ կացութիւնը նուազ վտանգաւոր չէր։ Պելկրատ գրաւուած էր Դեկտ. 14ին, սակայն գերման և աւստրիական նոր յարձակման մը կ'սպասուէր։ Սերպիա պարտութեան մատնուելու պարագային ակներև էր որ Պուլկարիա պիտի միանար Գերմանիոյ։

Այն ատեն, Գերմանացիք դարձեալ պիտի կրնային իրենց ուզածին չափ օգնել Թուրքիոյ և սպառնալ Սուէզի ջրանցքին։ Ցունաստան կամ Ռումանիա միայն կրնային օգնել Սերպիոյ։ Սակայն այս երկու պ'տութիւնները կը յամառէին պահել իրենց չէզոքութիւնը, մինչև որ Պուլկարիա յարձակում չգործէր Թուրքիոյ վրայ։ Պուլկարիան չհեղուհամար Անգլիոյ կատարած բոլոր ձեռնարկները ոչ մէկ արդիւնք չէին տուած։ Այս անյաջողութեան պատճառն էին զինուորական մարզին մէջ առաջ եկած անյաջողութիւնները։ Առանց զինուորական յաջողութեան, դիւանագիտութիւնը կը անանկանայ։

Այս կացութեան բերմամբ, Համաձայնական պետութեանց զինուորական չրջանակներուն կողմէ բազմաթիւ նոր ծրագիրներ կը չինուէին։ Ասոնցմէ երկուքը զբաղեցուցած էր Պատերազմական Խորհուրդը 1915ի սկիզբը։

Կատարուելիք առաջին գործն էր՝ ցամաքահանման կէսը եւ յարձակման գիծը որոշել

Առաջին ծրագիրը ներկայացուած էր զօրավար Հանքէյի կողմէ։ Անգլիական զօրավարը նկատելով որ Արևմտեան ճակատին վրայ կարելի չէլլար բան մը ընել, կ'առաջարկէր որ մեծ ուժը ուրիշ տեղ և կամ ուրիշ ձևով գործածուի։ «Ձ»ա երկաթէ փչաթելերով և թնդանօթներով պաչպանուած խրամներուն գրաւելնք, և կամ քաչուինք երթանք», կ'ըսէր։ Անիկա համոզուած էր թէ Թուրքիոյ ճամբով կարելի էր ամենամեծ հարուածը տալ Գերմանիոյ։

Անգլիա կրնար երկու ամսուան մէջ երեք զօրաբանակ պատրաստել, Թուրքիոյ վրայ յարձակելու համար։ Եթէ Պուլկարիոյ և Ցունաստանի աջակցութիւնն ալ ապահովուէր, կարելի էր գրաւել Պոլիսը։

Այսպիսի յաջողութենէ մը ձեռք ձգուելիք արդիւնքը չատ մեծ էր։ Նախ պիտի ապահովուէր Պալքանեան եղբութեանց իրենց յարուժը, պիտի հեռացուէր Թուրքիոյ կողմէ Գերմանիոյ ըլլալիք օգնութիւնը և Սև ծովի ճամբան բացուած պիտի ըլլար։ Միևնոյն ժամանակ, ցորենի գինը չպիտի իյնար և Սև ծովու նաւահանգիստներուն մէջ փակուած մնացած 350 հազար թընօնոց առևտրական նաւերը ազատ պիտի ըլլային։

Երկրորդ առաջարկը եղած էր Լոյտ Ճորճի կողմէ։ Անգլիացի գիւանագէտը յայտնելով թէ Անգլիա չատ մօտ ատենէն կէս միլիոնոց բանակի մը պիտի տիրանայ, չէր ուզեր որ այդ բանակը Արևմտեան ճակատին վրայ մսխի։ Անիկա կը պնդէր որ պէտք է ընդունիլ թէ այս ուժը ոչ մէկ փոփոխութիւն պիտի ստեղծէ յիչեալ ռազմաճակատի մէջ։

Լոյտ Ճորճ կ'առաջարկէր փոքր ոյժ մը պահել այնտեղ և մաս մը զինուոր ալ ձգել ծովեզերքին դաչպանութեան համար, իսկ մնացեալ զինուորները ղրկել նոր ռազմաճակատ մը։

Նաև կ'առաջարկէր որ կառավարութինը զբաղեցնէ Միջերկրականի մէջ զինուորական երկու նոր չրջահիկներ կատարելու համար պատրաստութիւններ տեսնէր։

Առաջին գործողութիւնը պիտի կատարուէր Աւստրիոյ դէմ, Սելանիկի վրէն։ Այս գործողութեան համար՝ Անգլիա 600 հազար հոգինոց ուժ մը պիտի յատկացնէր, մակէ զատ՝ Ռուժանիոյ և Ցունաստանի աջակցութիւնն ալ պիտի ապահովէր։ Զինուորական երկրորդ գործողութիւնը տեղի պիտի ունենար Սուրիոյ եզերքներուն վրայ կատարուելիք կարճակուռվ մը, կարելւոյ համար Թուրք բանակին հաղորդակցութեան գիծը եգիպտոսի հետ։

Լոյտ Ճորճ կ'ըսէր թէ առանց այս գործողութեանց կատարման՝ անկարելի պիտի ըլլայ կացութիւնը բարւոքել։

(10) (Շար.)

ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ԳԵՐՄԱՆԻԱ ԽԱՌՆԱԿ

ՊԱՇԱՐՄԱՆ ՎԻՃԱԿ ՊԷՐԼԻՆԻ ՄԷՋ

Պէրլին.— Նախագահ Հինտընպուրկ պաշարման վիճակ յայտարարեց Պրյնտպուրկ նահանգին ու Պէրլինի մէջ։

Պէրլին.— Պաշարման վիճակը հաստատող որոշումագիրը կը սահմանափակէ անհատական, մամուլի, ընկերակցութեան, հաւաքոյթի, փոստի, հեռագրի եւ հեռախօսի գաղտնիքներու ազատութիւնները։ Ան կը թոյլատրէ բնակարանային խուզարկութիւններն ու ծիրըակալութիւնները, կը սահմանափակէ անհատական ինչքի իրաւունքները եւ անսաստողներուն իրենց պատիժ կը նախատեսէ բանտարկութիւն եւ մինչեւ 15 հազար մարք տուգանք։

ՆԱԽԱՐԱՐԱԿԱՆ ՓՈՓՈԽՈՒԹԻՒՆ

Պէրլին.— Նոր որոշումագրին զօրութեամբ Պ. Վըն Փափէն կրնայ իրենց պաշտօնէն հեռացնել փրուսիական կառավարութեան անդամները։ Ինք կրնայ ոտանձնել փրուսիական վարչապետի պաշտօնը եւ ուրիշներ նշանակել միւս նախարարութիւններուն համար։

Փրուսիոյ ներքին նախարար պ. Սէվէրինկ հրահանգ ստացաւ հեռանալու իր պաշտօնէն, սակայն ըստ ոմնքը շրջապատող՝ներու խօսքերուն, ան միշտ ինքզինքը նախարար կը նկատէ ու միայն բռնի ուժին առջեւ տեղի պիտի տայ։

Միւս կողմէ կը կարծուի թէ նախկին վարչապետ պ. Պրօն, որ Պէրլինի կամ է, մտադիր է երթալ Փրուսիոյ վարչապետական պալատը, յայտնելու համար որ նախագահական որոշումը օրինական չէ։

Քաղաքական շրջանակներուն մէջ կը խօսուի թէ դահլիճին միւս անդամները նկատելով որ պ. Վըն Փափէն նախարարաց խորհուրդը կանչելու իրաւասութիւն չունի, պիտի չպատասխանեն անոր հրաւէրին։

Անդորրութիւնը կը տիրէ նախարարներու թաղին մէջ, թէեւ հարիւրաւոր անձեր կը սպասեն Փրուսիոյ ներքին նախարարութեան շէնքին առջեւ, յուսալով տեսնել ներքին նախարար պ. Սէվէրինկին ներս կողմէ։

Պէրլին.— Պերլինի ոստիկանապետը, պ. Գրզէսինսքի եւ փոխ ոստիկանապետը ձերբակալուեցան։

ԿԱՑՈՒԹԻՒՆԸ Ծ. ԱՐԵՒԵԼՔԻ ՄԷՋ

ԼՕՐՏ ԼԻԹԹԷՆ ԾԱՆՐ ԿԵՐՊՈՎ ՀԻԻԱՆԴ Է ԵՂԵՐ

Ջինկ—Թան.— Մանչուրիոյ քննիչ յանձնախումբին նախագահ Լորտ Լիթթըն ձաքռնէն գալով հոս ժամանեց։ Ը՛ն կարծուի թէ ծանր հիւանդութենէ մը բռնուեր է նա։

ՁԱԲՈՆ ՊԻՏԻ ՁԱՆՁՆԱՅ ՄԱՆՉՈՒՐԻԱԿԱՆ ՆՈՐ ՊԵՏՈՒԹԻՒՆԸ

Թոքիո.— Արտաքին գործոց նախարար պ. Ուչիտա յայտարարեց թէ ճապոնական կառավարութիւնը սկզբունքով որոշած է ճանչնալ Մանչուրիական նոր պետութիւնը բայց անիկա յետձգած է այս ճանաչումը մինչեւ այն օրը որ Լիթթըն յանձնաժողովը իր տեղեկագիրը ներկայացնէ Ազգ. Դաշնակցութեան։

Ճապոն դիտաւորութիւն ունի ձեւակերպութիւնները յարգելու որքան ատեն որ Լիթթըն Յանձնաժողովը ի նկատի պիտի առնէ հաստատուած իրողութիւնները։

Այն պարագային որ Լիթթըն Յանձնաժողովը յանձնարարէ սպասելու եւ դիտելու քաղաքականութիւն մը, Ճապոն Մանչուրիոյ անկախութիւնը չի ճանչնալով հանդերձ, կարող չպիտի լինի սակայն ինքզինքը արգիլել զայն նկատելէ իբրեւ անկախ պետութիւն մը։

ՋԻՆԱԹԱՓՈՒԹԵԱՆ ԽՈՐՀՐԴԱԺՈՂՈՎԸ

ԱՌԱՋԻՆ ՀԱՄԶԱՅՆՈՒԹԻՒՆ ՄԸ ԳՈՅԱՑԱԻ

Ժընէվ,— Ջինաթափութեան Խորհրդաժողովին ընդհ. տեղեկագիր պ. Պէնէշ ի մի գումարեց ամերիկեան, բրիտանական, ֆրանսական եւ իտալական պատուիրակութիւնները որոնք համաձայնեցան խորհրդացուցիչին առաջին մասը փակող ծրագրին չորրորդ, ի բաց առեալ ծանր հրետանիներու խնդիրը։ Սոյն ծրագիրը կ'առաջարկէ ջնջել օդային ռմբակոծութիւնը, հակակշռել ոչ-զինուորական օդանաւերը և արգիլել անոնց գործունէութիւնը ռազմային նպատակներու համար։ Անիկա կ'առաջարկէ նաև զինուորներուն թուոյն զեղչման պէտքը իւրաքանչիւր պետութեան վիճակին հասմամբ, և սահմանափակել միանգամայն ռազմ. ինքնապաշտպանութեան պիտոյքն։ Անիկա կ'ընդգծէ թէ անհրաժեշտ է Ուաշինկթընի և Լոնտոնի համաձայնութիւնները ատորագրող պետութեանց համար որ նաւային խնդիրներու մասին իրարու հետ համաձայնին խորհրդատուական մի խորհուրդ։

ԴԱՐՁԵԼ ՎԱՍՐԱԳ ՈՉԻՐ ՄԸ ԱՄԵՐԻԿԱՑԻ ՄԷՋ

Աւազակները կը գողնան մանուկ մը եւ զայն կը խեղդեն ջուրի մէջ

Նիւ—Եորք.— Մինհեթթընի մօտ բնակող Տէյվիս ընտանիքէն գողցուած մանուկը խեղդուած գտնուեցաւ տան մերձակայ աւազանի մը մէջ։ Կը կարծուի թէ ճիրը գործուած է ցարդ ինքնութիւնին չհաստատուած ոճրագործներու կողմէ։

(Գոթիս Գործակալութիւն)

ՓՈՓՈԽՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ԻՏԱԼ. ԴԱՀԼԻՃԻ ՆՄԷՋ

Պ. Կրանտի կը հրաժարի

Հռովմ.— Թագաւորը ընդունեց արտաքին գործոց նախարար պ. Կրանտին եւ ներկայական նախարար պ. Մոսքոնիի, Ազգային դաստիարակութեան նախարար պ. Կուիլլոնոյի, դատական նախարար պ. Ռոքքոյի և Արհեստակցութեանց նախարար պ. Պոթթայիի հրաժարականները։

Հրովարտակով մը, թագաւորը Արտաքին գործոց և Արհեստակցութեանց նախարար նշանակեց պ. Մուսոլինին, գատական գործոց նախարար Հռովմի հաշտարարին նորկայացուցիչ պ. պ. Ֆրանչիսքեան, ներկայական նախարար՝ եպիսկոպոս պ. Կուիտօ կունկր, Ազգ. Դաստիարակութեան՝ Բալէրժոյի համալսարանին տեսուչ պ. Ֆրանսուա Էրքոլէն։

Մերակուսական Պօրա ձառ մը պիտի խօսի պատերազմ. պարտուց եւ հատուցումներու շուրջ

Պէրլին.— Հոս սաստիկ չահագրգռութեամբ ընդունուեցաւ այն լուրը որուն համաձայն Եւրոպայի մէջ ոստիկ մի ոյնոցաւ պիտի ատրածուի Ջերակուսական Պօրայի պատերազմ. պարտուց և հատուցումներու շուրջ խօսելիք ճառը։

Դերմանական մամուլը կը մատնանշէ թէ ձերակուսական Պօրա՝ որը ամերիկեան ամենաազգեցիկ պետական մարդերէն մէկն է, Լոզանի համաձայնութենէն ի վեր որոշ կերպով կազմեալ զգալիարներ ունի պատերազմական պարտուց խնդրին մասին։

Ընդհ. կերպով, կը կարծուի թէ ձերակուսական Պօրա իր ճառին մէջ պիտի պահանջէ պատերազմ. պարտուց վերաբերեալ համաձայնութեանց վերաքննութեան սպառազինմանց զեղչման հետ զուգընթաց։ Անիկա պիտի կրկնէ նաեւ վերջապէս դաշնագրին վերաքննութեան մասին իր կողմէ դրուած պահանջը։

Խ. ՌՈՒՍԻԱ ԿՈՉ ԿՈՒՂՂԷ ՀԱՄԱՅՆԱՎԱՐԱԿԱՆՆԵՐՈՒ ԵՒ ՍՕՑԻԱԼ ԴԷՄՈԿՐԱՏՆԵՐՈՒ ԻՐԱՐՈՒ ՀԵՏ ՄԻԱՆԱԼՈՒ ՀԱՄԱՐ

Մոսկուա.—Գերմանացի համայնավարականներու և սօցիալ դէմոկրատներու միջեւ միութեան մը ի նպաստ կոչ մը ուղղուեցաւ ռուսական ոստիկի կայանի միջոցաւ, որը կըսէ թէ նկատելով բանուորական գասակարգերուն սպառնացող ժողովուրդ ամենատիպողական կերպով անհրաժեշտ է որ իրար հետ հաշտուին պրոլէտարական բոլոր կուսակցութիւնները ներկայ պարագաներու առակ կը չարունակէ կոչը, ընկերվարականները ինչպէս նաև քրիստոնեայ աշխատաւորականները ուշադրութիւնը վրիպեցնելու չեն որ ասիկա պէտք է կազմէ իրենց ծրագրին գլխաւոր կէտը։

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՏԵՂԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԶՐԿՈՒՄԱԾՆԵՐԸ

Վերի խորագրին ներքեւ ժորժ Վէյրիէ կը գրէ Լա Սիրիի մէջ, պատասխանելու համար գինքը անուանարկողներուն։

Երբ մարդ մաքը իջամեղուներուբոյը դնէ, պէտք է որ խայթուի... Ահա յուռագրութեան ու խղճմտանքի բոլոր փարիսեցիները ցասումով իրենց դէմքը կը զոցեն։ Ամբողջ Լիբանանի չհայիոյեցի՞ճ ու անոր բնակչութիւնը չճնծեցի՞ճ։ Կաթոլականութեան մասին խօսելով զայն որակեցի՞ճ ազգային ճարտարուեսս։ Ու Նիսա, Ահրար, Մաեար խելէբնին թռցուցի՞ճ։ Ահ, եթէ կրնայինը, ճամբաները կեղծելով բնդհանուրին վրայ ռանիլ ինչ որ կը ճնշէ ուղղակիօրէն եւ որու դէմ չեն կրնար առարկել։

Այս պատապանողական ձեւը ճոր չէ։ Ամէն անգամ որ աղտոտութիւններ ու ագռոս մարդեր կոխկռտելով կատուն կատու կոչած են իսկ Թուենքի՞ գող, մէկը հ. ղած է պոռալու. «Կը տեսնէ՞ք.ազգին կը հայհոյէ» փարիսեցիներ, փարիսեցիներ։

Ազգային ճարտարուես՞ս, այո։ Ջոր կ'ազգայնականացնեին իրենց դիրքով եւ անոնք որ ինծիգինծինին կը կոչին ժողովուրդի ներկայացուցիչներ եւ անոնք, որ ռաս յանախ, դուրսը կ'երկնցնեին կառավարութիւնները։

Ի՞նչ բրին անոնք երկրին համար։

Ի՞նչ առիթներու մէջ անոնք իրենց համար վաստկեցին իրենց ինչին ու գոյութիւնը։

Երբ 1914ին, Թիւրիոյ պատերազմի մտնելէն ռաս օր առաջ, գերմանացի պատրազմի մեծելէն ռաս օր առաջ, գերմանացի սպայակոյտը արդեն ձեռք առած էր Լիբանանեան կեանքը, ո՞վ երբ ոչ մեծի, օրթցաւ Լեռը կատարելու համար հայրենասիրական առաքելութիւնը մը։

Այդ ողբերգական վայրկեաններին, գնդողութեան գաղափարին պատասխանելու համար գնդուեցան միայն Ֆարիս եւ Ֆիլիփ Խագին եղբայրները։ Անոնք իսկական հերոսներ են ու արժանի իրենց երկրին։ Ոչ Ահրարի ցնօրհները, ոչ ալ Նիսաիները կը գնուենին մեր ճամբուն վրայ։

Մենք գարձեալ գանոնք չուենցանք իբր ճամբու ընկերներ ոչ Մէյասլան, ոչ ձէպել Տրուզի վրայ եւ ոչ ալ Դամասկոսի պատերազմներուն մէջ։

.....

Գարապ խօսքերն ու տեղակի հարուածներ չեն որ գործին տեղը պիտի բռնեն։ Մեր երիտասարդութենէն ի վեր մենք զօրած ենք Ֆրանսայի ու Լիբանանի դասերը, անուանարկողներու խմբակ մը չէ որ պիտի կրնայ փոխել ինչ որ մեզի հասմար կը մնայ կրօճ մը։

ԻՍԼԱՄ ՀԱԻԱՏԱՑԵԱԼ ՄԸ ՄԱՀՈՒԱՆ ԿԸ ԴԱՏԱՊԱՐՏՈՒԻ ՀԻՒԱՆԴԻ ՄԷՋ

Այս տարի ուխտի համար Հինազ գացող Ապթիլ Սէֆար անուն աղջան հաւատացեալ մը կարգ մը գողութիւններ րրած է։ Գողութիւններէն մէկն է սրբավայրին մէջ գտնուող սեւ քարէն փրցուած կտոր մը եւ միւս երկուքն ալ դարձեալ սրբավայրի զանազան մասունքներէն փրցուած փօտանիներ։

Հինազի դատարանը իբրեւ գողութիւն նկատելով մանուան վճիռ տուած է Ապթիլ Սէֆարի համար եւ առ ի վաւերացում վճռագիրը դրկած է քագաւորին։ Սքէ քագաւորն ալ վաւերացնէ հաւատացեալ աջգանը իր մոլեռանդութեան մեղրը պիտի խաւէ՝ կախադանի վրայ։

Ո՞ՒՐ ԵՒ ԻՆՉՊԷ՞Ս ԿԸ ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԻՆ ԿԵՂԾ *ԴՐԱՄՆԵՐԸ*

ԱՆՏՈՒՔԻ ՄԷՋ ՔԻՒՔ ՉԵՂԾԱՐԱՐՆԵՐ ԿԸ ՁԵՐԲԱԿԱԼՈՒԻՆ

Ամէն օր կեղծ արծաթ դրամներ կը գտուին ոստիկանութեան կողմէ զանազան անհատներու մօտ։ Այնքան ռաս եղած են կեղծ դրամները որ մարդ ռաս դժուարութեամբ կրնայ զանազանել կեղծը անկեղծեն։

Ոստիկանութիւնը երկար աշեն իվեր Սիւրիոյ եւ Լիբանանի մէջ մեծ կարեւորութեամբ կը հետապնդէր եւ կատխաեր երեւան հանել հեղինակները այս կեղծ դրամներուն։ Ընդհանուր Ապահովութիւնը եւս, որ նոյն չափ կր հետաքրքրուէր եւ կարեւորութեամբ կր հետապնդէր, հասկցուած է որ այդ կեղծ դրամները կը պատրաստուին Սիւրիոյ մէջ եւ գաղտնի կարգադրութիւններ րրաւ ձերբակալելու համար հեղինակները։

Քանի մը օր առաջ, վերջապէս, յաջողեցաւ Անթիոքի մէջ ձերբակալել գեղծարարները, որոնք 25 դրօնց արծաթ դրամներ կը պատրաստէին։ Այս գեղծարարներու պետը եւ գործը Քամալ Նամրգ պէյ անուն քիւրտ մըն է։ Անոր տունը խուզարկուելով անկէ գեղուեցան կաղապարներ եւ մեծաքանակ կեղծ դրամներ։

Անոնք Նամրգ պէյ ձերբակալուած է այժմ։ Իր ընկերներն ալ քիւրտեր են եւ այժմ խստօրէն կը հետապնդուին։

ՏԻԿԻՆՆԵՐ ԵՒ ՕՐԻՈՐԴՆԵՐ

ԼԱՒ ՊԱՇՏՊԱՆԵՑ�էՔ ՁԵՐ ՊԱՅՈՒՍԱԿՆԵՐԸ

Ժամանակին գրած էինք պայուսակներու գողութեան մասին։ Անցած տարի մէկ ամսուան ընթացքին ռաս պայուսակներ յափշտակուած կամ գողցուած էին ճամբուներու մէջ պատող կիներէն կամ աղջիկներէն։ Քանի մը հոգի իրենց բան գործ րրած էին պայուսակի գողութիւնը եւ կապրէին այդ արհեստով։

Շնորհիւ ոստիկանութեան աչալրջութեան եւ արթնութեան սակայն կարելի եղած էր ձերբակալել հեղինակը այդ նորօրինակ գողութեան, որ նախկին ուսանող մըն էր։

Իսկ այժմ հակառակ անոր որ գողը դեռ կը մնայ բանտ, բանի մը պայուսակի գողութիւններ պատահած են։ Առջի գիշեր Տիկին Առաքել Համբարձումեան երբ երեկոյեան մօտ, մութ կոխելու ժամանակ ճամբէն կը խլեր, անծանօթ մը ձեռքէն կը խլէ պայուսակը եւ կր փախչի։ Աջէ ժամ մը վերջ, Գիշիճեան Սաթալ անուն կին մը կ'ենթարկուի միեւնոյն յարձակման։

Ոստիկանութիւնը խստիւ սկսած է հետապնդել այս գողութիւններ։

ՊԱՇՏՕՆԵԱՆԵՐ ԽՈՒՄԱՐ ԶԻ ՊԻՏԻ ԽԱՂԱՆ

Երէկ կառավարութեան պետ Ն.Վ.Գ. Շարլ Ֆէպպաս մասնաւոր օրգաբերական մը դրկելով բոլոր պատօնեաներուն հասկցուցած է որ այդ կեղծ դրամները կը պատրաստուին Սիւրիոյ մէջ եւ գաղտնի կարգադրութիւններ րրաւ ձերբակալելու համար հեղինակները։

Քանի մը օր առաջ, վերջապէս, յաջողեցաւ Անթիոքի մէջ ձերբակալել գեղծարարները, որոնք 25 դրօնց արծաթ դրամներ կը պատրաստէին։ Այս գեղծարարներու պետը եւ գործը Քամալ Նամրգ պէյ անուն քիւրտ մըն է։ Անոր տունը խուզարկուելով անկէ գտնուեցան կաղապարներ եւ մեծաքանակ կեղծ դրամներ։

Անոնք Նամրգ պէյ ձերբակալուած է այժմ։ Իր ընկերներն ալ քիւրտեր են եւ այժմ խստօրէն կը հետապնդուին։

ՓՕՁԻ ՂԱԶԻ

ՍՊԱՆՆԻԶՆԵՐՈՒՆ ՄԱՇԱՎՁԻՒՐԸ ԲԵԿԱՆՈՒԱԾ ԱՆՈՆՔ ՅԿԵԱՆ ԻԱՆՏԱՐԿՈՒԻԹԵԱՆ ԴԱՏԱՊԱՐՏՈՒԱԾ ԵՆ

Ընթերցողներ ռաս լաւ գիտեն, երկու տարի առաջ, Խամասկոսի մէջ դատադրուեցաւ թուաւորուելով սպանեուած ազգայնական մեծ լիտր Ֆօզի Ղազիի ոճրին մասնակցութիւնները։ Ոճրագործներու մասին տրուած մանուան վճիռը կր մնար անվաւեր ցարդ Բարձր Դատարանի կողմէ։ Ֆօզի Ղազիի ազգականներուն եւ ազգայնական օրգանակներուն կողմէ բանիցս եղած դիմումներ կր մնային անպատասխան։

«Էլիճ Պաթի այսօրուան թիւին մէջ այս մասին կը կարդանք հետեւեալը։—

«Վերջին պահուն սոյգ այբիւրէ մր կր տեղեկանանք որ Բարձր Դատարանը մասնաւոր որոշումով մր Ֆօզի Ղազիի սպանիչներուն մասին տրուած մանուն վճիռը փոխած է ցկեանս դատապարտութեան»։

Լուրջիւէ Ղազին, տիկինը հանգուցեալ Ֆօզի Ղազիի եւ մեծագոյն ոճրագործը, կրսուի թէ ծանր հիւանդ է եւ կր գտնուի բանտի հիւանդանոցը։

ՔԱՂԱՔԱՊԵՏԱԿԱՆ ԺՈՂՈՎԻ ՈՐՈՇՈՒՄՆԵՐԸ

Քաղաքապետական Ժողովը երէկ գումարուելով կարգ մր կարեւոր որոշումներ տուաւ։

Ժողովը նախ բննեց անցեալները պատասկանութեան վրայ գտնուած միջոցին իյնալով մեռնող քաղաքապետութեան ասխատաւորներէն Մուհամմէտ Խաֆիի պարագան եւ որոշեց անոր թեսանիիին 200 ոսկիի հատուցում մը բնել։ Այս առիթու որոշուեցաւ նաեւ, յեթ այսու, Քաղաքապետութեան մէջ ծառայող գործաւորներուն պատասկանութեան պարագային օգնել անոնց բնեանիրներուն։

Վերջը ժողովը բննելէ յետոյ վերջերս ռաճալ սկսող ծովու ադեաները, որոնց արգիլել ծով մուտը լողալ չդիտցողներուն, առանց իրենց հետ ուենենալու քաղաքապետութենէն տրուած մանուն վճիռը փոխած է ցկեանս դատապարտութեան»։

Լուրջիւէ Ղազին, տիկինը հանգուցեալ Ֆօզի Ղազիի եւ մեծագոյն ոճրագործը, կրսուի թէ ծանր հիւանդ է եւ կր գտնուի բանտի հիւանդանոցը։

ՔԱՂԱՔԱՊԵՏԱԿԱՆ ԺՈՂՈՎԻ ՈՐՈՇՈՒՄՆԵՐԸ

Քաղաքապետական Ժողովը երէկ գումարուելով կարգ մր կարեւոր որոշումներ տուաւ։

Ժողովը նախ բննեց անցեալները պատասկանութեան վրայ գտնուած միջոցին իյնալով մեռնող քաղաքապետութեան ասխատաւորներէն Մուհամմէտ Խաֆիի պարագան եւ որոշեց անոր թեսանիիին 200 ոսկիի հատուցում մը բնել։ Այս առիթու որոշուեցաւ նաեւ, յեթ այսու, Քաղաքապետութեան մէջ ծառայող գործաւորներուն պատասկանութեան պարագային օգնել անոնց բնեանիրներուն։

Վերջը ժողովը բննելէ յետոյ վերջերս ռաճալ սկսող ծովու ադեաները, որոնց արգիլել ծով մուտը լողալ չդիտցողներուն, առանց իրենց հետ ուենենալու քաղաքապետութենէն տրուած մանուն վճիռը փոխած է ցկեանս դատապարտութեան»։

Ժողովը բննելով տեսաւ որ քաղաքապետութեան ճամբուներու բնդլայնման համար գնած հողերու պարտքն մնացած է դեռ 140,000 ոսկի։

ԴՐԱՄԻ ՏԵՂ ԴԱՇՆՈՅՆԻ ՀԱՐՈՒԱԾ ԿՈՒՏԱՅ

ՎԻՃԱԿՈՐԸ ՅՈՒՍԱՀԱՍ ՎԻՃԱԿ ՈՒՆԻ

Ձօրճ Հալիճ անուն կարաժի ասխատաւոր մր, Փոր Սուդայի եռեւ գնուող Պատրաճի կարաժին մէջ կր ծառայէր։ Քանի մը օր առաջ ան վարիչ Ձօրճ Ֆարահին իննճաւարժը ճորոգած էր եւ որու փոխան կր պահանջէր 500 ս. դահեկան։ Վարիչ Ձօրճ չտուաւ այդ գումարը եւ անցան օրեր։

Առջի օր Ձօրճ Ֆարա կարաժ եկած է։ Ձօրճ Հալիճ կր պահանջէ իր առնելիքը։ Վարիչը կր բարկանայ եւ փոխանակ պատճէն վճարելու անոր, դանակի հարուած մը կ'իջեցնէ անոր կրծքին եւ գեռին կր փուէ զայն։ Եղեռն ասխատաւորը մեծաքանակ արիւն կր կորսնցնէ եւ կր փոխադրուի հիւանդանոց յուսահատ վիճակի մէջ։ Վարիչը կր ձերբակալուի եւ կառաջնորդուի բանտ։

ԹԻՒՐՔ ԵՒ ՍԻՒՐԻԱԿԱՆ ՍԱՀՄԱՆԱԳԻՆ ԽՆԴԻՐԸ

ՍԱՀՄԱՆԱԳԻՆ ՅԱՆՁՆԱԽՈՒՄԲԵՐՈՒ ՄԻՋԵՒ ՀԱՄԱՁԱՅՆՈՒԹԻՒՆ ԳՈՅԱՑԱԾԷ ԱԼԷՔՍԱՆՏՐԻՒԹԻ ՍԱՀՄԱՆՆԵՆ ԱՒ ՊԻՏԻ ՁՇԴՈՒԻԻ...

Այս օրերուան սկիզբը Դամբոյրի մէջ գումարուած եր բիւրեղական սահմանագծման յանձնախումբերու Թուրքական յանձնախումբին նախագահած է Բ.Գոմիսէրութեան Տէր Զօրի պատուիրակը, իսկ բրիտական յանձնախումբին Շիւրիւ պէյ։

Ժողովը բննելով Դամբոյրի օրջանի սահմանային եւ երկու երկիրներու միջեւ ածլոյծ մնացած խնդիրներ, հանձայնութեամբ լուծած է։ Երկրորդ ժողովը տեղի է ունենցած Ճարապլուսի մէջ, նախագահութեամբ Հալէպի պատուիրակ Պ. Լավասպրրի եւ տեւած է չորս օր։ Այս ժողովին մէջ բննուած եր երկու կողմերու միջեւ դժգոհութեան առիթ տուող բոլոր խնդիրները եւ հանձայնութեամբ լուծուած եր։

Հալէպ-Էլիճ Պաթի հետեւեալով կը տեղեկացնեն հետեւեալ յայտարարութիւնները, որ րրած է հարիւրապատ Րիվարժ, պետը խաղաղական բաժնին։

«Բոլոր անոյծ խնդիրներն ալ կարգադրուեցան երկու կողմերու համաձայնութեամբ ու հասկացողութեամբ։ Բոլոր դժուարութիւնները լուծուած են եւ այլեւս սահմանի բուռն միջադէպեր չեն կրկնուիր։

«Կ'սպասուի որ Սիւրիական եւ Թրքական իշխանութիւնները ռաս մօտ աշխատին գումարուելով կարգադրեն նաեւ Ալէքսանտրէթի սահմանին վհեր եւ լուծեն դժուարութիւնները։ Շնորհիւ այդ կարգադրութեանց գէս բոբսկանեաները վերջ պիտի գտնեն»։

Շատ գաղտնի եւ անորոշ կր պահուին Գամբոյրի եւ Ճարապլուսի ժողովներուն տուած որոշումները։ Այս մասին գանազան բսի բսուներ օրջան կրնեն, որոնք, երանի՛ թէ, սխալ բլլան։

ԲԱՐԵԳՈՐԾՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՇԱՀ

Ս. Երրորդութիւն Եկեղ. եւ Վարժարանի օգնութեան յանձնախումբը հաւաքած է 600 առարկաներ եւ պարգեւներ, որոնց արժէքը կր ներկայացնէ մօտ 400 Ս. Ոսկի։

Նկատելով որ այդ առարկաներուն մեծ մասը արժէքաւոր իրեր են, օրինակի համար Ֆօնօ His Master's Voice, Ֆօսաֆ, գորգ, պարկ մը ալիւր, «Ազգակի» մէկ տարուայ բաժանորդութիւն եւայլն. յանձնախումբը, տոմսերը մասնաւորներու ցրուելէ առաջ յարգելի հասարակութեան տրամադրութեան տակ կր դնէ մինչեւ 31 Յուլիս 1932։ Ամէն տոմսակ կարժէ 50 Ս. Ֆ. կր պարունակէ առարկաներուն ցանկը եւ անխոհր կր տանի թուահանութեամբ (17 Օգոստ.ին Ազգ. Առաջ. մէջ) առարկայ մր կամ պարգեւ մը։

Տոմսերը կր գեղուին.—

Պր Վ. Ուզունեան	Պուրճ
« Կ. Տօնիկեան	Սեն Միթել
« Գ. Մալիգեան	Պապ Իւրիս
« Մ. Նաճարեան	Անդր Նահր

ԳԵՐՄԱՆԻԱ ԵՒ ՖՐԱՆՔՈ-ԲՐԻՏԱՆԱԿԱՆ ՀԱՄԱՁԱՅՆՈՒԹԻՒՆԸ
Լոնտոն.— Լոնտոնի գերմանական դեսպան Կոմս Պիւնօրտ առաջին գարձով մը պատճառած է յուզումի մեծ ալիքներ բրիտանական համակարծիքի մասին։
Առաջին գարձով նախարար Սըր Ճոն Սայմընի պատճառ, կոմս Պիւնօրտ հրկարտեց ճեռակցութեան ծրագիր մեկ բառ անգամ չգործածելով։

Ան էէ մէկուն այսպէս ցաւած չէին։ Անմիջապէս դուրս գացեք և ելայ։

— Որքան ապուշ ըլլալու է որ իրեն երես չտուող մէկուն այնքան կը համակրի և կը սիրահարի։

— Ինչէ՞ն գիտես Ճօյս, որ ան ալ չսիրեր, դուն դատաւորէն աւելի յամառ ես եղեր, խօսքս մի կտրեր որ որ լմնցնեմ։ Հոս չնորհաւորութեան եկած օրերնին, մի՞թէ դէ, Պարպարա հոս մնացած էր։

— Այո, կը յիշեմ։

— Դիյերը գիս զրկեցին որ Պարպարան տանիմ։ սակայն ճամբան ինչ տեսնեմ աղէկ։

— Ի՞նչ տեսար, օ՞ձ մը։

— Պարպարան և Մր։ Քարլայլը, Պարպարան սիւնի մը կրթնած կուլար, միայն «ասկէ վերջ երբայր և քոյր պիտի ըլլանք» ըսելնին լսեցի։ և չուտով ձայն տուի։ վերջապէս մինչև տուն եկան, Պարպարա անոր երկու ձեռքերը բռնելով բան մը ըսաւ։ Ահա այդ է պատճառը անոր այս տարուան ջղայնութեան և գրգռութիւններուն։

— Ուիլսըն, այլեւս կը բաւէ, զսպէ լեզուդ։

— Ինչ ըսի Ճօյս, միայն պատահած դէպքերը պատմեցի։ Էրիկ մարդոց բոլորն ալ այդպէս են վերջապէս։ Ինպէս ըսի քիչ առաջ ալ, եթէ իզապէլին բան մը պատահի Պարպարա պատրաստ է տեղը գրաւելու։

— Մի մտահոգուիր, տիրուհիին բան մը չըլլար։

— Երանի՛ թէ գոնէ այս անմեղ երեխայի սիրոյն։

— Ինծի նայէ Ուիլսըն, եթէ այսպէս չատախօսութիւն պիտի ընես, դիտցած ըլլաս որ տիրուհիին կ'ըսեմ և քեզ վռնտել կուտամ։ Գիտես որ ես միշտ դրածս կը գործադրեմ։ Միս Քարլայլ քեզի համար Ուէսթլինի մէջ չատ թեթեւ աղջիկ մըն է կ'ըսեր, իրաւունք ունի եղեր։

Ճօյս պատասխանելով.

— Մի մտնէք, չեն ուզեր, և քէ ալ մեր մտնելը ի՞նչ օգուտ ունի։

Ճօյս գիտեր որ Միս Քարլայլի ներկայութիւնը հաճելի չէր Իզապէլին, իսկ Ուօրնելլայի խիղճը զինքը կը տանջէր և միշտ կը մտածէր որ եթէ Իզապէլի վտանգ մը պատահէր ինք պատասխանատու էր։ Վերջապէս Տօքթ. Մարթէն եկաւ և ներս մտնելէն քիչ վերջ Տօքթ. Ուէյն Բայթ դուրս ելաւ։ Քարլայլ դիմաւորելով հարցուց անոր. «ի՞նչ լուր, ի՞նչ կը խօսի»։

— Իմ բսածէս տարբեր բան մը չըսեր, շատ ճակատագրական վիճակի մէջ է, կը յուսանք որ կ'ազատի, բայց լաւ կըլլայ որ Մր. Լիթըլը կանչէք։

Մր. Քարլայլ աղաղակ մը հանեց, որովհետև Մր. Լիթըլ Ուէսթլինի եկեղեցիին քահանան էր։

Բժիշկը խոկուն յարեց։

—Ձեր տիկինին համար չէ, այլ երեխային համար, անոր ապրիլը կասկածելի է, և կարելի է որ կուզէք մկրտուի։

Քարլայլ չունչ մը առնելով «Աստուած օգնական ըլլայ» ըսաւ։ Վայրկեաններ անցան ժամերու պէս։

Ճաշասենեակին մէջ Մր. Քարլայլ, քոյրը և Մր. Լիթըլ կը կենային և մէջտեղը գաւաթ մը ջուր կար։ Վերջապէս Ճօյս թևերուն մէջ և փանելայի մը մէջ փաթթուած բերաւ։

— Ճօյս, ի՞նչ վիճակի մէջ է, հանգի՞ստ է։

— Այո, չատ հանգիստ է եղեր։

Մկրտութեան արարողութիւնը սկսաւ։ քահանան հարցուց։

— Անունը ի՞նչ պիտի դնէք։

Քարլայլ պատասխանեց։

— Իզապէլ Լիւսի։

Եւ կատարուեցաւ մկրտութեան արարողութիւնը։

ՊԱՑԹԻԻՆ ՄԸ ԿՈՂՆՂԱՑՆԷ ԳԵՏԻ ՎՐԱՅ ԲԱՆՈՂ ՇՈԳԵՆԱԻ ՄԸ

Պրօքվիյ (Լոնթարիօ).— Սէնթ Լօրան գետին վրայ բանող չոգենաւ մը փշուր փշուր եղաւ ահնասիթի պայթիւնի մը հետեւանքով։ Երկու հոգի ապաննուեցան և երեք հոգի ալ վիրաւորուեցան, մինչդեռ 11 հոգի ալ անյայտացած են և կը կարծուի թէ անոնք ալ ապաննուած են։

ԻՐԼԱՆՏԱՑԻՔ ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԱԾՈՒԽ ՉՊԻՏԻ ԳՆԵՆ ԱՁԼԵԻՍ

Լոնտոն.— Մաքսային նոր օրինագիծի հետեւանքով գործնականապէս սառոյց է մաքսապաշտ սակ մը անգղիական ածուխին դէմ։ Իրլանտան տարեկան երկու միլիոն անգ. ոսկինոց ածուխ կը գնէ անգղիայէն և սկոտլանտէն և կարելի է որ բոլոր այս առեւտուրը դադրի այլևս։

ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ԿԸ ՏԵՍՆՈՒԻՆ ՀԱՄԱՇԽԱՐՀԱՑԻՆ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ԽՈՐՀՐԴԱԺՈՂՈՎԻՆ ՀԱՄԱՐ

Ժընէվ.— Համաշխարհային տնտեսական խորհրդաժողովը պատրաստելու պաշտօն ունեցող յանձնաժողովը գումարուեցաւ առաջին անգամը ըլլալով։

Կը յայտարարուի թէ վիճաբանութեան նիւթ կազմեր է Մ. Նահանգներուն այս խորհրդաժողովին ժամանակութեան խնդիրը։

ՖՐԱՆՍԱՑԻ ՍՐՏԱՔԻՆ ՎՃԱՌԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆԸ

Փարիզ.— 1932ի առաջին վեցամսեայ համար արտածութիւններու գումարը հասաւ 18 միլիառ 84 միլիոն ֆրանքի անցեալ տարուան համապատասխան շրջանին 16 միլիառ 223 միլիոն ֆր. գումարին դէմ, մինչդեռ ներածութիւններու գումարը հասաւ 15 միլիառ 378 միլիոն ֆր.ի անցեալ տարուան համապատասխան շրջանին 23 միլիառ 199 միլիոն ֆր. գումարին դէմ։

ՊԷԼՃԻՔԱՑԻ ՄԷՋ ԳՈՐԾԱԴՈՒԼԸ ՄԱՍՆԱԿԻ ԿԵՐՊՈՎ ԿԸ ԾԱՐՈՒՆԱԿԷ ՀԱՆՔԵՐՈՒ ՄԷՋ

Պրիւքսէլ.— Աչխատանքը վերսկսաւ գործարաններու մէջ բայց գործադուլը ժամանակի կերպով կը չարունակէ հանքերու մէջ։

"ՏԷՐ ԱՆԿՐԻՖ,, ԹԵՐԹԻՆ ԿԱԽԱԿԱՑՈՒՄԸ

Գէրլին.— Նազիներու օրգան «Տէր Անկրիֆ» թերթին տնօրէնը վերջերս ենթարկուեցաւ դիմած էր ատրկինապատին կողմէ սոյն թերթին կասխակալման համար որոշուած որոշման դէմ։

Վերջերս հետեւութեան դատը տեսնուեցաւ գերմ. կայսրութեան վերաքննիչ Աւեանին առջև որը վերջեց թերթին տնօրէնին դիմումը և վերացուց կախակալման որոշումը։

ՓՈԹՈՐԻԿ ՄԸ ՕԴՆԱՒԻ ՄԸ ԿՈՐՍՏԵԱՆ ՊԱՏՃԱՌ ԿԸ ԼԻՆԻ

Վաթթէզօ.— Սանթիակուար Շիլիէն Պուէնօս Այրէս գացող «Ան Ճոզէ» օդանաւը խորտակուեցաւ Սանթիակոյէն դէպի հիւսիս արեւելք 40 ժոն հեռու տեղ մը դադաթ ձիան փոթորիկի մը բնթացքին և օդանաւի մէջ գտնուող ամբողջ անձինք սպաննուեցան։

ՊՐՆ ԺԻՒԼԲՐԱՆԻ ՄԱՀԸ

Փարիզ.— Ուայլենկրէն ֆրանսական նախկին դեսպան պրն. Ժիւլբրան տեղաւ 77 տարեկան հասակին մէջ։ Ծիչեալը ականաւոր դիւանագէտ մը և գրագէտ մըն էր միանգամայն։

Պրն. Սթիւսըն իսանալով անոր մահը յրիցաւակցութիւնը յայտնեց Ֆրնա. արտաքին գործոց նախարարութեան։

ԼԵՀԱՍՏԱՆԸ ԿԸ ՅԱՐԷ ԱՁԷՆԹԼՄԷՆ ԵՐՈՒ ՀԱՄԱՁԱՅՆՈՒԹԵԱՆ

Փարիզ.— Լեհաստանը հաղորդեց Ֆրնա. կառավարութեան թէ ինքն ալ կրնայ Ֆրանք բրիտանական համաձայնութեան։

ԳԱԲՐԻԷԼ Ք. ԹԷՐԶԵԱՆ
(ԵԼԵՔՏՐԱԿԱՆ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ)

Հիմնուած 1921 ին Պոլիս-Բեյրութ

Ինչ դիւրամատչելի պայմաններով կը կատարենք ամէն կարգի էլեկտրական լոյսի գետնամներ (Installation), ինչպես նաեւ մօթէր եւ ազնամներ։

Վաճառատունս կ'ստանձնէ նաեւ բոլոր էլեկտրագործիքներու ճշդութիւններ։ Մասնաւոր սպասարկութիւն բնակարաններու էլեկտրա-ճոռոգմանց։ Վաճառատուն Philips եւ Lux էլեկտր. լամբերու եւ ամէն տեսակ էլեկտրական պիտոյքներու։

Վճարման դիւրութիւններ.

Հասցէ — Վ. Ուզունեանի գրասեղ կից Պուրճ. B. P. 491

ՊԱՆԴՈՒԿ ԱՀԱՐՈՆ ՊԻԹԻԱՍ

ՀԻՒՍԻՍԱՑԻՆ ՍԻՒՐԻՈՅ ԼԱՒԱԳՈՑՆ ԱՄԱՌԱՆՈՑՆԵՐԷՆ ՁԷՊԷԼ ՄՈՒՍԱՑԻ **ՊԻԹԻԱՍ** ԳԻՒՂԻՆ ՄԷՋ

Նորակառոյց եւ գեղեցիկ շէնք. արդիական կերպով կահաւորուած սենեակներ. ընդարձակ սրահ, քաղնիք, եւրոպական եւ արեւելեան կերակուրներ

ՁԱՓԱԻՈՐ ԳԻՆ

ԲԱՑ Է 1932 ՅՈՒԼԻՍ 1ԷՆ ՍԿՍԵԼ

Իր աննման տեսարաններով, առատ ջրերով և առողջարար կլիմայով ձանօթ ՊԻԹԻԱՍ գիւղը այս տարի օժտուած է գիւղագնացութեան համար անհրաժեշտ եղող բոլոր յարմարութիւններով։

Ճամբաները նորոգուած են, գիւղին մէջ հաստատուած է թղթատարական ամէնօրեայ սպասարկութիւն ինչպէս նաեւ թելեֆոն և հեռագիր։

Պիթիաս ունենալ նաեւ իր առաջնակարգ պանդոկը, ուր այցելուները պիտի գտնեն Սիւրիոյ և Լիբանանի յատկանշական ամառանոցներուն յատուկ բոլոր յարմարութիւններն ու հանգստութիւնները։

Տէր և Տնօրէն ԱՀԱՐՈՆ ԻԶՄԻՐԼԵԱՆ

ԱԶԴԿԻ ԼԻԱԿԱՏԱՐ ՏՊԱԳՐԱԿԱՆ ԱՄԵՆ ԿԱՐԳԻ ԳՈՐԾԵՐՈՒՆ ՀԱՄԱՐ Դիմեցէք «ԱԶԴԱԿ»ի Տպարանը՝ գիրք, պրօշիւր, հարաճկական հրաւիրագիր, պահարան, ճամակի թուղթ եւ առեւտրական տետրակներ. ԱՐԱԳ, ՄԱՔՈՒՐ, ԳԵՂԵՑԻԿ ԵՒ ԱԺԱՆ. ՁՈՒԱ ՄԹԵՐՔ ԴԻՐԵՐՈՒՆ

ՍՓՈՒՆՏԱՐ

կօշիկներ միչտ առեւնապատ, առեւնադիմացկուն, առեւնատաժան եւ առեւնագեղեցիկներն են.

ԿԵԴՐՈՆԱՏԵՂԻ ՆԱՁԱՐ ԵՂԲՕՐՆԵՐՈՒ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆԸ

Տ.քթ. Բ. ԳՈՒԼԱԳԵԱՆ

ՄԱՍՆԱԳԷՏ՝ ՆԵՐՔԻՆ, ՄՈՐԹԱՑԻՆ ԵՒ ՎԵՆԵՐԱԿԱՆ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆ

ՎԿԱՅԵԱԼ ՓԱՐԻԶԻ ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑՆԵՐԷՆ

Կը դարմանէ գիտական ամենավերջին մեթոտներով, քորեր, ատամոխի, ադիճներու յետադի ամէն տեսակ հիւանդութիւններ։ Հին եւ նոր ջերմախիզութիւնը իր բոլոր բարդութիւններով, ինչպես նաեւ Ֆրանկախոս եւ մորքային հիւանդութիւններ։

Առագ, արմատական եւ բարեխիղճ դարմանում։

Հիւանդ կ'ընդունի ամէն օր, բացի կիրակի, իր նախկին դարմանատան մէջ. ժամ 8—12 եւ 2—6ու մասնաւոր ժամադրութեամբ։

Երէքշաբթի օրերը, ժամը 2—5 վկայեալ ՆՂՓՍՏՆԵՐՈՒ ՀՐԻ

Ժողովրդական Հաստատ փողոց՝ թիւ 8

ՏՕՔԹ. ԳԷՈՐԳ ԿԷՐԿԷՐԵԱՆ

Վկայեալ Laréat Ֆակիլթ Interne եւ այժմ մասնագէտ բժիշ Ֆրանսական հիւանդանոցի ԱՀԲԻ, ՔԹԻ, ԿՈԿՈՐԴԻ, ԱԿԱՆՋԻ և ԳԼՈՒՒ հիւանդութիւններու բաժնին։

Հիւանդ կ'ընդունի կէսօրէ վերջ ժամը 2—6

իր գինիքին մէջ rue de Damas, No. 15

Հիւանդները ուղղակի հիւանդանոց կ'ընդունուին իր կողմէ տրուած մուտքի բարօրով։

Ագքատ հիւանդներու ձրի դարմանում, ամէն օր կէսօրէ առաջ ժամը 10—12, հիւանդանոցի դարմանատան մէջ։

Կարի եւ Ձեռագիտութեան Դասընթացք

ՏԻԿԻՆ ՄԱՌԻ ԵՐԱՄԵԱՆ

ՎԿԱՅԵԱԼ ԴԵՐՋԱԿՈՒՀԻ

ԲԱՐԻԶԷՆ ԵՒ ՎԱՇԻՆԿԹՕՆԷՆ

Կարի եւ ձեռագիտութեան մասնագիտուհի, Տիկին Մառի Երամեան կը վերադարձնայ իր արհեստանոցը, Մեծ Սէրայի դիմացը No. 78 տան երկրորդ արկը։

Երեք ամսուան միջոցին կը սորվեցնի ամենավերջին ճոռաձեւութեամբ, կար եւ ձեռագիտութիւն իր բոլոր բարդութիւններով եւ արդիական մէջոցներով, Droit-fils մեթոտով։ Իր աշակերտուհիները կ'օժտէ Բարիզի ատեստաթուղթով Académie Daydou վկայականով։

Տակաւին չիմուտ վայելուչ տեսք հնչուն եւ քնուական ձայն Անոս յատկանիշներ՝

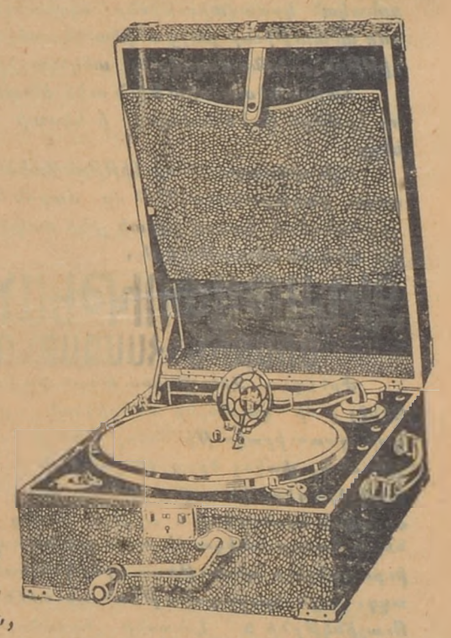

ՈՐՈՆՅՄԱՎ ԿԸ ՉԱՏԱՐԱՇՈՒԻՆ

ԱՓOLLO ՖՕՆՕՆԵՐԸ

Հլ ապաթակի վրայ գրանվ ոդ բոլոր մարքանեբուն հետ կը մրցին Ապոլլօ ֆօնօներբ։ Մանաւանդ վերջին նոր մօտէլները, որոնց հասած են արդէն, անզերազանցելի են իրենց տակուն թեամբ, վայելչութեամբ և ժամչելի գիներով։

APOLLO GRAMOPHONE Co. Ltd
(of London)

ԱՓOLLO՝ ՖՕՆՕՆԵՐՈՒ ԹԱԳԱՒՈՐԸ !!!

Կատարեալ համոզում գոյացնելու համար անգամ մը այցելեցէք

MAISON APOLLO, Rue de la Poste, BEYROUTH

Փարպափ եւ ֆօնօսյ՝ ամէն ձեւի, անվիճելի ոսկի եւ առաւելութիւններ գիւրամատչելի գին, վճարումի դիւրութիւն։

Ընդհ. Ներկայացուցիչ Սիւրիոյ, Պաղեստինի, Անգլիտրդանանի, Միջագետքի եւ Կիպրոսի.— ԳՈՒՐԳԷՆ ՍԻՆԱՆԵԱՆ

KOURKEN SINANIAN, Boîte Postale 642, BEYROUTH (Syrie)

ՕԹԵԼ ԴՈՒՆ ՔԵՉՃԻ ԵՒ ԱՍՏՂԸ ՔԱՆԻ ՕԹԵԼ ՊԻՏԻ ՕԹԵԼ

ԸՆՏԱՆԻՔԻ ԱՍՏՂԸ

(L'ETOILE du FOYER)

Առեւտրական և երկրագործական ժողովրդային ընկերքի հաստատութիւն

Անանուն ընկերութիւն.— դրամագլուխ՝ 3,000,000 ֆրանք.

որ կրնայ 3.000,000,000 ֆրանքի բարձրացուիլ վարչական խորհուրդի պարզ որոշումով։

Կեդրոնատեղի.— 137 Boulevard Sebastopol - Paris

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԳԱՐԵԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ Արեւելեան պետութեանց

Սալոյ Օթելի՝ օճեմ, Պուրճ, Բէյրութ

ԵԼԵՒՄՏԱԿԱՆ ՁԻՒՂ

Աւանդի պարտականագրութիւնի

ՕԺԻՏ

Գրաչխատրեալ տոկոս 6%։ Ասկէ զատ մասնակցութիւն ընկերութեան շահերուն։

ԿԱՒՈՒՇՏԱԿԱՆ ՁԻՒՂ,

ՎԱՐԿԵՐՈՒ ԲԱԺՈՒՄ

Կալուածի վրայ փոխառութիւնք՝

վճարելի 10—15—20 տարիէն, որոշուած պայմաններուն առջև ուզողը կրնայ վճարել։

ԸՆՏԱՆԻՔԻՆ ՍՈՍՂԸ ընկերութիւնը նեղկայ է 75,000է աւելի անդամ ունի։ Մինչեւ 1 Ապրիլ 1931 Ընտանիքին Սասղը 135 միլիոն փոխ տուած է, գրաւուկ 500 միլիոնէ աւելի արժէք ունեցող անշարժ կալուածներու վրայ։

Ամէն թղթակցութիւն ուղղել՝ B. P. 821, Beyrouth

ՈՒԻԼՍՐՆԻ ԹԵԹԵՒՍՕԼԻԿՈՒԹԻՒՆԸ

Իզապէլի հիւանդութիւնը երկարեցաւ, որովհետեւ շատ տկար մնացած էր։ Երեխան ալ ողջ ըլլալով պէտք եղաւ խնամող մը գտնել։ Այդ միջոցին դատաւոր Հէրի սպասուհիներէն Ուիլսըն Պարպարայի հետ կռուելով հեռացած էր և Գօրնելիան զայն երեխային խնամող ըլլալու համար բերած էր։ Ուիլսըն երկայնահասակ սեւ աչքերով վայելչադէմ կին մըն էր։ Բայց չափազանց թեթեւսոլիկ և երկար լեզու ունէր։

Օր մը նորէն, Իզապէլ թեթեւ տաքութիւն մը ունենալով անկողին կը մնար և կէս գուն կէս արթուն վիճակ մը ունէր։ Ճօյս և Ուիլսըն մօտիկ սենեակին մէջ կը խօսակցէին և Իզապէլ մտիկ կ'ընէր։

— Որքա՜ն հիւանդ կը տեսնուի, ըսաւ Ուիլսըն։

— Ա՜պա եթէ անցած չաբաթ տեսնէիր ի՛նչ պիտի ըսէիր։ հիմայ չատ լաւ է և օրէ օր աւելի կը չտկուի։

— Աստուած մի արասցէ քանի մը ըլլաք, միւսին յոյսերը դարձեալ կը հրահրուէին։

— Պարապ խօսքերը թող Ուիլսըն։

— Պարապ խօսքե՞ր... ի՛նչ կ'ըսես, ան առաջուընէ աւելի սիրուն և կիրքի մէջ է, այս անգամ անպայման զայն կը բռնէ և այլեւս չի փախցներ։

— Բոլորն ալ ժողովուրդի չատախօսութիւնն ու երեւակայութիւնն է, Մր. Քարլայլ ոչ մէկ տաեն չտուաւ իր սիրտը։

— Դուն այնպէս կը կարծես, ես քեզմէ աւելի լաւ գիտեմ, զայն համբուրելն անգամ տեսած եմ։

— Ա՛ռ քեզի թեթեւութիւն մ'ալ, ի՛նչ կելնէ անկէ։

— Անկէ բան չելնէր, բայց այդ չղթան ու մետալիոնն ալ Քարլայլ առաւ։

— Մ'ի Ուիլսըն, այս տեսակ պարապ խօսքերէն վազ անցիր։

— Այդ օրէն իվեր գիչեր ցերեկ վրայէն չհանեց։

— Ամուսնանալու համար գացած գիչերը Պարպարան տուն բերած էր, լուսնագիչեր էր, տուն հասնելուն դռան առջև սիրային հրաչալի տեսա մը կար։

— Դուն ալ դիտեցի՛ր։

— Այո, ես ալ մէկը սպասելու համար պարտէզ իջած էի, այդ միջոցին երկուքը մէկ եկան։ Մետալիոնի և մազ տալու խօսքեր եղան, սակայն լաւ չհասկցայ։

— Վա՛յ ապուշ վա՛յ, դուն ինքդ կ'ըսես որ ամուսնութենէն օր մը առաջ։

— Իմ ինչուս պէտք, առաջ ըլլայ կամ վերջը, վտահ եղիր ճօյս որ անոնց միջեւ այս տեսակ սիրային տեսարաններ և դէպքեր չատ տեղի ունեցած են։ Բայց կը կարծեմ որ երբ ան Էչտի Իզապէլին հանդիպեցաւ, չի կրցաւ անոր անունին ու դեղեցկութեան հանդուրժել և հրաժարեցաւ իր հին սէրէն։ Բոլոր էրիկ մարդիկ այսպէս անհաստատաբիմ են և տկար կամք ունին, մանաւանդ Մր. Քարլայլի պէս արտաքին տեսք ունեցողներ։

— Բայց Մր. Քարլայլ այդ քու ըսած տեսակէդ չէ երբէք։

— Դեռ աւելին կայ մտիկ ըրէ։ Քանի մը օր վերջ Միս Թօրնին գալով երբ կը պատմէր Քարլայլին Իզապէլի ամուսնութիւնը, ես վերի պատուհանէն մտիկ կ'ընէի։ Պարպարան պատրուակ մը ընելով վերի սենեակը եկաւ։ Ներսէն եկող լացի ճիչերը լսելով, կամացուկ մը դուռը բացի և տեսայ որ Պարպարա երեսի վրայ պառկած է և հեկեկալով կուլայ։ Կեանքիս մէջ ո-